

een gruwelverhaal over belastingparadijzen

**pak ons dan
als je kan**

Waarom een internationaal netwerk voor belastingrechtvaardigheid? Ontstaan en doelstellingen van het Tax Justice Network

Het internationale netwerk voor belastingrechtvaardigheid (Tax Justice Network - TJN) brengt organisaties, sociale bewegingen en personen bijeen die ijveren voor internationale belastingsamenwerking en belastingontwijking bestrijden. In een tijd van globalisering engageert dit netwerk zich voor een sociaal rechtvaardig, democratisch en progressief belastingstelsel.

TJN voert campagne vanuit een internationalistisch perspectief, voor een systeem dat voordeliger is voor de arme mensen in ontwikkelde en ontwikkelingslanden, dat een bijdrage levert aan het algemeen belang en dat een belasting is voor wat daartegen indruist, zoals vervuiling en onaanvaardbare ongelijkheid. Het gedetailleerde doel en de eisen staan vermeld in de 'Verklaring van TJN' (www.taxjustice.net).

Ons netwerk voor belastingrechtvaardigheid groeide uit het mondiale sociale forum en de internationale Attac-beweging. TJN is een pluralistisch, gediversifiëerd, niet-gouvernementeel, niet-partijgebonden en veeltalig netwerk. Lokale, regionale en nationale burgerrechtenorganisaties, sociale bewegingen, militanten voor belastingrechtvaardigheid, wetenschappelijke onderzoekers, journalisten, ontwikkelingsdeskundigen, vakbondsmilitanten, bezorgde zakenlieden, belastingspecialisten, politici en ambtenaren zijn lid van het netwerk of ondersteunen het.

TJN voert actie voor sociale verandering door middel van publieksvoorlichting, debat en onderwijs.

De publieke opinie moet immers enig inzicht verwerven in belastingsmaterie, als voorwaarde om tot internationale fiscale rechtvaardigheid te komen. Het netwerk stelt informatie beschikbaar via de massamedia, conferenties en seminars, via het internet, nieuwsbrieven, gedrukte publicaties, symbolische acties, demonstraties en interpellaties. Onze activiteiten kunnen steunen op deskundige ervaring en gefundeerd onderzoek.

TJN wil de samenwerking, communicatie en de informatie-uitwisseling tussen zijn leden bevorderen. Het netwerk organiseert internationale uitwisselingen en beleidsdiscussies om de visies en aandachtspunten van de leden op elkaar af te stemmen. Dit proces vormt de basis voor krachtige globale campagnes voor een internationaal belastingbeleid.

TJN wordt gerund door zijn ledenorganisaties en individuele medewerkers. Het netwerk werkt volgens de principes van participatorische democratie, zelfwerkzaamheid, transparantie, verantwoordelijkheid en gelijke kansen. TJN stimuleert en ondersteunt waar nodig de ledenorganisaties en particulieren om deel te nemen aan de beleidsvorming. Het netwerk steunt de opbouw van nationale TJN-campagnes, in het bijzonder in ontwikkelingslanden. Een internationaal secretariaat coördineert de veelheid van de activiteiten van het netwerk.

www.taxjustice.net

pak ons dan als je kan

Document van het internationale netwerk voor belastingrechtvaardigheid
(Tax Justice Network – TJN)

VOOR ALLE INFO EN BESTELLINGEN:

**Attac Vlaanderen
Lousbergkaai 10
9000 Gent
eric.goeman@attac.be**

Voorwoord	6
Inleiding	7
1. Belastingrechtvaardigheid: een overzicht	11
1.1 Wat is een belasting?	11
1.2 Het begrip belastingrechtvaardigheid	11
1.3 Wat is een rechtvaardige belasting?	12
1.4 Waarom rechtvaardige belastingen belangrijk zijn	13
1.5 Hoe kan belastingrechtvaardigheid worden getest?	18
1.6 Besluit	18
2. Oorzaken van belastingonrechtvaardigheid	19
2.1 De toestand in eigen land is belangrijk	19
2.2 Alomvattende belastingstelsels zijn cruciaal	19
2.3 Regressieve belastingen moeten worden vermeden	20
2.4 De uitdagingen van de internationale inkomsten	20
2.5 Hoe de belastingadministratie tekortschiet bij het toepassen van belastingrechtvaardigheid	21
2.6 Belastingparadijzen zijn een fundamentele oorzaak van belastingonrechtvaardigheid	22
3. Hoofdrospelers in de belastingonrechtvaardigheid	23
3.1 De oorsprong van de belastingontwijkingsindustrie	23
3.2 De accountants	24
3.3 De advocaten	25
3.4 De banken	26
3.5 De transnationale bedrijven	26
3.6 Belastingparadijs-jurisdicties	27
3.7 Belastingbetalers	31
4. Instellingen die zich toeleggen op de mondiale belastingproblematiek	32
4.1 De OESO	32
4.2 De Europese Unie	32
4.3 De Verenigde Naties	33
4.4 Regeringen	33
4.5 Het maatschappelijk middenveld	34
5. Op weg naar belastingrechtvaardigheid	35
5.1 Sociale verantwoordelijkheid van de bedrijven	36
5.2 Automatische uitwisseling van informatie	37
5.3 Personenbelasting en burgerschap	38
5.4 Belastingheffing op bedrijven	38
5.5 Nationale maatregelen ter verbetering van de personen- en vennootschapsbelasting	39
5.6 Algemeen beginsel tegen belastingontwijking	40
5.7 Mondiale belastingautoriteit	40
5.8 Belastingbijstand voor ontwikkelingslanden	41
5.9 Regeringen aanspreken op hun verantwoordelijkheid	42
5.10 Maak bekend wie je bent	42
5.11 Trusts	42
5.12 De agenda van de nationale regeringen	43
6. Verklarende woordenlijst	44

VOORWOORD

Dit is een voortreffelijke studie over een uitermate belangrijk onderwerp, waarover tot nu toe heel weinig onderzoek gedaan werd en waarvoor ook de politieke actie en de genomen beleidsmaatregelen nog duidelijk onvoldoende zijn. Terwijl economische activiteiten vaak zeer plaatselijk gebonden zijn, bestrijkt de nationale belastingpolitiek veelal een grote verzameling van economische units. In het tijdperk van de mondialisering heeft kapitaal, maar ook de weelde van rijke enkelingen, een grote beweeglijkheid gekregen. Die mobiliteit is bovendien versterkt door de liberalisering van kapitaalrekeningen en technologische vooruitgang. Vermits de arm van een belastingoverheid niet verder reikt dan de grenzen van het land waartoe ze behoort, heeft dit tot een groot verlies aan belastinginkomsten geleid.

In dit document wordt het verlies veroorzaakt door het onderbrengen van kapitaal in buitenlandse belastingparadijzen, per jaar en voor alle overheden ter wereld, op 255 miljard (Amerikaanse) dollar geschat. Dit grote verlies door die internationale kapitaalvlucht dwingt overheden ertoe om ofwel hun openbare bestedingen te verminderen, ofwel de belastingen voor minder beweeglijke (lees: kleinere) ondernemingen of de 'arme' burgers te verhogen.

Het resultaat is bijzonder pijnlijk in ontwikkelingslanden, waar de overheidsbestedingen essentieel zijn voor een duurzame ontwikkeling en het terugdringen van de

armoede. Gezondheidsvoorzieningen, onderwijs en infrastructuur, huisvesting voor de armsten en sociale vangnetten zijn de sleutelcategorieën van deze bestedingen.

Bezuinigingen op dit vlak zijn vaak extreem schadelijk en onrechtvaardig, wat ook het geval is indien de belastingverhogingen vooral de minder begoede en minst beweeglijke personen treffen.

Deze toestand is nochtans allesbehalve onvermijdelijk. Het versterken van de internationale afspraken tussen overheden op het vlak van hun belastingen, om de internationale belastingontduiking te verminderen, is een waardevolle eerste stap.

Op langere termijn kan een eengemaakt mondiaal belastingskader noodzakelijk zijn om de diverse aspecten van een internationaal belastingsbeleid aan te pakken, en is dit ook wenselijk om de wereldwijde belastingontduiking te bestrijden.

Stappen in deze richting door de overheden, zoals deze beschreven in dit onderzoek, kunnen bijdragen tot een rechtvaardigere, efficiëntere en modernere wereldeconomie. Maar bovenal hebben degenen die weinig bezitten, er heel veel bij te winnen, terwijl zij die heel veel bezitten, er eigenlijk weinig bij te verliezen hebben.

Professor Stephany Griffith-Jones Institute of Development Studies Sussex University

Internationale kapitaalvlucht, belastingontduiking en belastingconcurrentie, drie fenomenen die nauw met elkaar samenhangen, zijn ook drie wereldwijde problemen die om een aanpak vragen.

Terwijl vele mensen hun bezorgdheid uitdrukken over de alsmaar groeiende kloof tussen arm en rijk, en de internationale gemeenschap onder toenemende druk staat om armoede uit de wereld te bannen, is de aandacht van het 'maatschappelijke middenveld' tegenwoordig in toenemende mate gericht op de alsmaar groeiende vermogens in belastingparadijzen, die buiten het bereik liggen van de nationale belastingoverheden. Belastingparadijzen zijn dan ook een deel van een veel dieper geworteld probleem van de wereldwijde economie.

Ten gevolge van technologische vooruitgang en de liberalisering van de kapitaalmarkten, kunnen rijke particulieren en transnationale ondernemingen hun rijkdommen makkelijk en vrijelijk over de wereld versluizen. Velen hebben ervoor gekozen om hun weelde en winsten onder te brengen in buitenlandse rechtsgebieden, waar ze minimale of geen belastingen betalen.

Dit schept evenwel problemen, omdat het belastingbeleid, ook in een wereld van mondiale markten, nog altijd zijn basis heeft in nationale wetten. Pogingen om internationale samenwerking op het vlak van de inning van belastingen te starten, worden steevast ondermijnd door intense lobbying. De kapitaalvlucht naar buitenlandse economieën kent dan ook een immens grote schaal. In maart 2005 publiceerde het Tax Justice Network een onderzoek, waaruit bleek dat rijke particulieren allen samen 11,5 biljoen dollar in het buitenland hebben ondergebracht. Een groot gedeelte van deze weelde is in naar schatting 70 belastingparadijzen ondergebracht, om ofwel de belastingen te minimaliseren, ofwel helemaal geen belastingen te betalen. Als het inkomen van deze rijkdom belast zou zijn in de landen waar de rijke eigenaars wonen, leven en er hun rijkdom aan onttrekken, dan zou jaarlijks wereldwijd 255 miljard dollar kunnen worden geïnvesteerd in regionale ontwikkelingprojecten.

Het is belangrijk hieraan toe te voegen dat de raming van dit inkomstenverlies niet de belastingontduiking door transnationale ondernemingen omvat, noch de verminderde inkomsten veroorzaakt door belastingconcurrentie.

Om dit cijfer in perspectief te zetten: het Millenniumproject van de VN heeft vooropgesteld dat, indien vanaf nu tot in 2015 de jaarlijkse globale budgetten voor ontwikkelingshulp zouden verdriedubbeld worden tot 195 miljard dollar per jaar, dit zou volstaan om de armoede wereldwijd in één decennium te halveren, en aldus miljoenen onnodige doden in arme landen te voorkomen.

Tot voor kort hebben internationale initiatieven die strijd voeren tegen de financiële offshore industrie en de belastingparadijzen - en waarvan de meeste rechtstreekse of onrechtstreekse banden hebben met OESO-lidstaten - onvoldoende aandacht gehad voor de positie van de ontwikkelingslanden. Er kwam pas verandering in deze toestand in juni 2003, toen Oxfam, een wereldwijd bekende ontwikkelingsorganisatie, een rapport hierover publiceerde. In dit rapport worden de schadelijke gevolgen van belastingparadijzen voor de ontwikkelingslanden aangeklaagd, en wordt aangetoond waarom precies de landen in het zuiden de meest negatieve impact daarvan ondervinden.

De negatieve impact van belastingparadijzen op de ontwikkelingslanden omvat vier aspecten:

Ten eerste, geheime bankrekeningen en offshore trusts zetten rijke individuen en bedrijven ertoe aan om belastingen te ontduiken. Studies van offshore vermogenshoudings hebben aangetoond dat rijke particulieren uit het Zuiden proportioneel veel meer van hun rijkdom in offshore belastingparadijzen onderbrengen dan Noordamerikaanse of Europese rijken. Meer dan 50 procent van de totale voorraden van cash en beursgenoteerde effecten van rijke particulieren uit Latijns Amerika zouden in het buitenland zijn opgeslagen. Dat cijfer stijgt zelfs naar 70 procent in het geval van het Midden Oosten.

Ten tweede verschaft het vermogen van transnationale ondernemingen om hun handel en investeringen door middel van papieren dochterondernemingen in belastingparadijzen te stroomlijnen, hen een belangrijk belastingvoordeel ten opzichte van hun nationaal ingebedde concurrenten. Het spreekt voor zich dat deze ongelijkheid meer voordelen oplevert voor grote dan voor kleine ondernemingen, meer voor multinationals dan voor de nationale bedrijven, en meer voor de gevestigde dan voor pas opgestarte ondernemingen. Daaruit volgt eveneens, simpelweg omdat de meeste zaken in de ontwikkelingslanden kleiner en jonger zijn dan die in de ontwikkelde landen, en vooral ook sterker lokaal gefocust, dat dit ingebouwde 'vals plat' in het belastingsysteem, in het algemeen voordeliger is voor multinationale bedrijven in het noorden dan voor land- of regiogebonden concurrenten in de ontwikkelingslanden.

Ten derde bezorgen bankgeheim en 'trust services', geleverd door globale financiële instellingen die in het buitenland actief zijn, een veilige deken voor het witwassen van de opbrengsten uit politieke corruptie, fraude, verduistering, illegale wapentrafië, en wereldwijde handel in drugs. Het gebrek aan doorzichtigheid van de internationale financiële markten draagt bij tot een verbreiding van wereldwijde misdaad, terrorisme, omkoperij van onderbetaalde ambtenaren door westerse zakenlieden, en de plundering van natuurlijke rijkdommen door zakenlieden en politieke elites. Corruptie bedreigt ontwikkeling, en het zijn de belastingparadijzen die de witwaspraktijken vergemakkelijken.

Ten vierde, de 'offshore' economie heeft bijgedragen tot de groeiende instabiliteit van de financiële markten, wat een rechtstreekse impact heeft op de overlevingseconomie in arme landen. 'Offshore' financiële centra worden gebruikt als transportmiddel voor snelle transfers van kapitaal van of naar de nationale economieën. Die transacties zorgen voor een sterke destabilisering van de nationale financiële markten, zodat vele ontwikkelingslanden een grote reserve harde valuta moeten aanhouden, om hun eigen economie tegen financiële instabiliteit te beschermen. Die reserves vormen een kost

die maar weinig ontwikkelingslanden zich in feite kunnen veroorloven maar ze hebben, wegens het gebrek aan een internationale overeenkomst over meer efficiënte maatregelen om de wispelturigheid van de markt in te tomen, geen echt andere keuze. Onder de druk van de mondialisering van kapitaalbewegingen en de dreiging van ondernemingen dat ze hun productie zullen verplaatsen als ze geen toegevingen krijgen voor wat betreft regelgeving en belastingen, hebben overheden vaak toegegeven aan de belastingconcurrentie om investeringen aan te trekken en te behouden.

Sommige staten met weinig economische opties hebben aan de belastingconcurrentie zelfs een sleutelrol gegeven in hun ontwikkelingstrategie. Het spreekt voor zich dat dit de groei ondermijnt van andere landen, aan wie de investeringen worden onttrokken, en uiteindelijk tot een race tot het einde kan leiden. Verder in dit rapport wordt de rol van belastingconcurrentie als een duurzame ontwikkelingstrategie onder de loep genomen, maar een empirische studie in de Verenigde Staten heeft aangetoond:

- Er is geen bewijs dat de nationale en lokale belastingverminderingen, indien in evenwicht gehouden door te snoeien in de overheidsdiensten, naar economische activiteit of nieuwe jobs leiden.
- Er is daarentegen wel een bewijs dat belastingverhogingen, indien gebruikt om de kwantiteit en kwaliteit van de openbare dienstverlening te verstevigen, kunnen bijdragen tot economische ontwikkeling en tewerkstellingsgroei.

Als deze conclusie al opgaat voor een relatief sterke belastingseconomie als die van de Verenigde Staten, dan doet ze het zeker voor economieën in Zuid Azië en Zwart Afrika, waar sociale en economische ontwikkeling wordt tegengehouden door onderinvesteringen in infrastructuur, onderwijs en gezondheidsvoorzieningen.

Als dit tot in het extreme wordt doorgetrokken, dan zal grenzeloze belastingconcurrentie onvermijdelijk tot een race tot het bittere

Voorstanders van belastingconcurrentie hebben nooit een antwoord gegeven op de cruciale vraag : 'Tot op welke hoogte kan concurrentie worden toegelaten vooraleer het de functionering van een leefbaar en billijk belastingstelsel ondermijnt?'

einde leiden, wat betekent dat overheden gedwongen worden om belastingen op bedrijfswinsten te verminderen tot nul, en aan de andere kant subsidies te verstrekken aan ondernemingen die beslissen om in hun land te investeren.

Dit gebeurt al in sommige rechtsgebieden. De gevolgen hiervan voor belastingregimes en democratische regeringen zijn huiveringwekkend. De problemen die kapitaalvlucht, belastingontwijking en belastingconcurrentie stellen voor arme landen, zijn sterk verergerd door wat lijkt op een mislukking van de multilaterale instellingen om voldoende aandacht te besteden aan de gevolgen voor de belastingstelsels van ontwikkelingslanden, en een ongebreidelde promotie van een liberaal handelsbeleid.

De politieke druk van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en het Internationaal Munt Fonds (IMF) om het handelsbeleid te liberaliseren heeft geleid tot minder inkomsten uit belastingen op de in- en uitvoer. Omdat ze omwille van de kapitaalvlucht en belastingontwijking in de onmogelijkheid verkeren hun inkomsten uit directe belastingen te verhogen, hebben nogal wat arme landen de belastingdruk op de gebruikers gelegd, door middel van omzetbelastingen (b.v. BTW). Deze trend tekent zich de jongste dertig jaar steeds sterker af, en wordt algemeen als 'regressief' beschouwd, omdat gezinnen met lagere inkomens in verhouding een hoger gedeelte van hun middelen besteden aan consumptiegoederen. Helaas is dit onvoldoende aan de orde gesteld door multilaterale ontwikkelingsinstellingen.

De hoger beschreven problemen waren ook onderwerp van discussie in het VN-rapport van de Internationale Conferentie over de Financiering voor Ontwikkeling (United Nations International Conference on Financing for Development). In dit rapport werden de ontwikkelingslanden aangespoord om met eigen lokale middelen hun ontwikkeling te ondersteunen. In het document genaamd 'Monterrey Consensus' werd eveneens een oproep gedaan voor de versterking van internationale samenwerking op het vlak van belastingen en een betere coördinatie van het werk tussen de betrokken multilaterale instellingen en relevante regionale organi-

saties, met bijzondere aandacht voor de behoeften van ontwikkelingslanden en landen met een overgangseconomie.

De versterking van internationale samenwerking op het vlak van belastingen is een cruciaal element van de remedie om het huidige onevenwicht te verminderen tussen de grote bedrijven – die profiteren van de mondialisering – en de nationale belastingstelsels. Dit hoeft niet te betekenen dat overal dezelfde belastingen worden geheven, maar men zou wel moeten uitgaan van een overeenstemming over een geheel van universele basisregels, zodat landen in staat zijn om de omvang van belastingontwijking en andere illegale activiteiten te beperken.

Als ontwikkelingslanden mee moeten kunnen profiteren van mondialisering, dan moeten hun overheden de gelegenheid hebben een belasting te heffen op hun eigen burgers en zaken die op hun grondgebied gebeuren, en de inkomsten kunnen gebruiken voor de financiering van infrastructuur, essentiële openbare dienstverlening en de herverdeling van rijkdom. In een gezamenlijk rapport 'Developing the International Dialogue on Taxation' hebben IMF, OESO en Wereldbank verklaard dat ze bereid waren om aan de ontwikkelingslanden technische bijstand te verlenen om de efficiëntie van hun belastingheffing te verbeteren. Waar hun rapport evenwel geen klaarheid inschept, is hoe ontwikkelingslanden doeltreffend kunnen ingrijpen in het probleem van kapitaalvlucht naar belastingparadijzen, die voor het grootste gedeelte zowel politiek als economisch banden hebben met OESO-landen. Ook zijn er momenteel geen wereldwijde initiatieven aan de gang om het bankgeheim in belastingzaken af te schaffen, zowel de jure als de facto in het geval van offshore bedrijven en trusts, of om een internationaal kader te ontwikkelen voor een betere uitwisseling van relevante informatie over belastingen.

De afwezigheid van een internationaal beleid om kapitaalvlucht en agressieve belastingontwijking door transnationale bedrijven aan te pakken, heeft nationaal gebaseerde belastingstelsels vleugellam gemaakt. De 'legioenen' van belastingexperten in dienst van belastingparadijzen kunnen voortdu-

rend schijnbewegingen maken rond de ambtenaren in de ontwikkelingslanden, die voortdurend worden beknot door het gebrek aan doorzichtigheid en samenwerking vanuit de industrie van de financiële diensten. Advocaten, accountants en bankiers maken misbruik van hun professionele status door schadelijk en antisociaal gedrag mogelijk te maken, enkel om hun hoge weddes in de belastingparadijzen veilig te stellen. Hun houding ten aanzien van de democratie, en de samenleving in het algemeen, werd perfect beschreven door een Britse accountant, die anno 2003 in de pers verkondigde dat “welke wetgeving ergens ook van toepassing is, accountants en advocaten zullen altijd wel een sluipteg vinden om de controles te omzeilen. Regels zijn regels, maar regels zijn er om gebroken te worden.”

Deze houding is onaanvaardbaar in elke context, maar is vooral onverdedigbaar als de slachtoffers ervan de armste en de meest kwetsbare mensen van de planeet zijn. Het is dan ook de bedoeling van deze brochure om de lezer te helpen begrijpen wat de on-

derliggende problemen zijn en dus wat de aanzet is van de globale campagne voor belastingrechtvaardigheid.

In een eerste hoofdstuk beginnen we met een verkenning van het begrip belastingrechtvaardigheid, om vervolgens te onderzoeken wat het belang ervan is voor de armen. In een tweede hoofdstuk worden de belangrijkste oorzaken van belastingrechtvaardigheid uitvoerig belicht. Hoofdstuk drie bouwt verder op de discussie door een blik te werpen op de hoofdrolspelers van de belastingontwijkingsindustrie. In hoofdstuk vier hebben we het over de rol van de belangrijkste instellingen en initiatieven die een dam tegen belastingrecht proberen op te werpen. In hoofdstuk vijf vindt u een reeks van mogelijke maatregelen die volgens TJN zouden kunnen worden genomen om de problemen aan te pakken. Tenslotte vindt u aan het einde van de brochure een woordenlijst voor de verklaring van een aantal belastingtechnische termen.

1. Belastingrechtvaardigheid: een overzicht

Belastingrechtvaardigheid betekent voor iedereen iets anders. Sommige mensen zien het als het weinig of niet betalen van belastingen. Anderen menen dan weer dat dit betekent dat iedere persoon dezelfde belastingen betaalt, in absolute aantallen of een vast percentage van hun inkomen. En nog anderen zijn van mening dat belastingen alleen op een beperkt aantal zaken zouden moeten worden betaald, zoals op inkomen uit werk of bestedingen, terwijl andere inkomens (meestal verworven uit beleggingen) onbelast zouden moeten blijven.

Van zodra er een inkomstenbelasting bestaat, zal een eerlijk mens op hetzelfde inkomen méér belasting betalen dan een oneerlijk iemand.

Plato

Geen enkele van deze opties behoren tot een systeem dat de meeste mensen als sociaal rechtvaardig of eerlijk zouden beschouwen. De verscheidenheid van de visies toont wel aan dat er een behoefte bestaat om duidelijkheid te scheppen over wat belastingen zijn, wat rechtvaardige belastingen zijn en welke plichten ze inhouden voor regeringen, particulieren, bedrijven en andere belastingbetalers.

1.1 Wat is een belasting?

Een belasting is een betaling aan een regering, waartegenover geen onmiddellijk voordeel staat. Zo is de betaling van een percentage van het inkomen uit een baan, een voorbeeld van een belasting. Maar het betalen van een kostenvergoeding die een persoon het recht geeft om op een autoweg te rijden, of een vergunning om te vissen in openbare waterwegen, is geen belasting.

1.2 Het begrip belastingrechtvaardigheid

Belastingrechtvaardigheid is als een olifant. Je herkent zo'n dier als je het ziet, maar een definitie ervan geven is moeilijker. Dat kan overigens een van de redenen zijn waarom het zo lang heeft geduurd voor dit onderwerp op de politieke agenda is beland. Belastingrechtvaardigheid omvat drie componenten:

- de plichten van de belastingbetaler;
- de plichten van de staat;
- internationale verantwoordelijkheden.

De belastingbetaler

Voor de belastingbetaler houdt belastingrechtvaardigheid in dat hij er geen graten in ziet om in het land waar hij verblijft, zijn inkomen eerlijk en openlijk bekend te maken en de verplichte belastingen te betalen, zoals die bepaald zijn door de geest van de wet van het land. Dit betekent dat een belastingbetaler nooit bewust belastingen ontwijkt, nooit probeert ze te ontduiken, en steeds de belastingwetten naleeft die in het desbetreffende land (of landen) op hem/haar van toepassing zijn.

De Staat

De staat moet zijn belastingstelsel zodanig inrichten dat:

- elke natuurlijke of rechtspersoon (vennootschap, trust,...) belasting betaalt in verhouding tot zijn inkomen;
- geen onrechtmatige lasten worden opgelegd aan zij die de belastingwet naleven;
- elke belastingplichtige voldoende duidelijke informatie krijgt over wat hij verschuldigd is;
- voorzien wordt in de verplichting om de belastingen onpartijdig toe te passen, wat betekent dat:
- de belastingdienst boven elke verdenking van corruptie moet staan;
- de inning van de belastingen strikt, maar binnen het wettelijke kader moet gebeuren;
- het verrekenen, maar ook de aanwending van de belastingen transparant moet zijn;
- de overheidsuitgaven volgens democratische en doorzichtige processen gebudgetteerd en opgemaakt moeten zijn.

Bovendien moet de staat het volgende vermijden:

- regressieve belastingstelsels, die mensen met een lager inkomen in verhouding sterker belasten;
- onderdrukkende belastingstelsels, die een bron van inkomen meer dan één keer belasten;
- inconsequente belastingstelsels, die vergelijkbare types van inkomen op verschillende manieren belasten. Bijvoorbeeld, wanneer verschillende belastingen worden gegeven op eenzelfde inkomen, naargelang het gaat om privé-personen of om bedrijven, of wanneer er 'omheinde' belastingstelsels

in belastingparadijzen worden gecreëerd, waarbij buitenlandse bedrijven en privépersonen andere belastingen betalen dan de eigen inwoners van het belastingparadijs.

- onvolledige belastingstelsels, omdat de wetgeving niet voldoende veelomvattend is voor alle vormen van inkomsten, of omdat er ‘gaten’ in de wetgeving voor bepaalde inkomsten ontsnappingsmogelijkheden bieden. Beide situaties moedigen belastingontwijking en –ontduiking aan.

De internationale dimensie

Er is een internationale dimensie aan staatszaken, wat het noodzakelijk maakt dat twee zaken moeten worden vermeden, namelijk de ontwikkeling van concurrerende belastingstelsels en het “aanbieden” van de nationale soevereiniteit aan burgers en vennootschappen uit andere landen.

Landen behoren elkaar niet te beconcurreren, in tegenstelling tot de economische theorie, die beweert dat dit zou moeten leiden tot een optimaal economisch gedrag. Concurrerende belastingstelsels kunnen immers tot een ernstig suboptimaal gedrag van regeringen leiden. Bijvoorbeeld, uit onderzoek aangehaald in dit document blijkt dat de regeringen van belastingparadijzen kapitaal aantrekken door er weinig of geen belastingen op te heffen. Op die manier verhinderen ze normale belastingopbrengsten, en dit zowel in de ontwikkelde als in de ontwikkelingslanden. Omdat de overheden de inkomsten nodig hebben in hun strijd tegen armoede en voor gezondheidszorg, onderwijs en andere sociale dienstverleningen, kan belastingconcurrentie niet voordelig voor hen zijn.

Indien landen hun soevereine grondgebied aanbieden aan burgers en rechtspersonen van andere landen, zodat die hun verplichtingen in hun land van vestiging niet hoeven na te leven, dan is dit een inbreuk op het recht van die andere regeringen om hun eigen soevereine wil te doen gelden. Dit rapport zoekt dan ook naar wegen en middelen waardoor belastingbetalers en staten kunnen handelen in overeenstemming met de principes van belastingrechtvaardigheid.

1.3 Wat is een rechtvaardige belasting?

Een rechtvaardige belasting:

- maakt deel uit van een belastingstelsel dat tegemoet komt aan het algemene doel van belastingrechtvaardigheid. Dit betekent dat een geheel van belastingen noodzakelijk is. Belastingen worden opgelegd aan bevolkingsgroepen die zijn samengesteld uit verschillende mensen met een grote verscheidenheid aan inkomens, waarden, voorkeuren, consumptiepatronen en spaarkeuzes. In deze realiteit kunnen overheden niet volstaan met één belasting om tegemoet te komen aan alle of zelfs de meeste van hun behoeften.
- omvat alle inkomstenbronnen waarvan het de bedoeling is dat ze belast worden. Inkomstenbelastingen die sommige inkomens onbelast laten, omzetbelastingen die sommige verrichtingen ongemoeid laten en belastingstelsels die geen rekening houden met inkomsten uit vermogens, zijn stuk voor stuk aanleidingen tot misbruik omdat ze niet veelomvattend zijn. Het is nochtans belangrijk dat deze veelomvattendheid ook rekening houdt met vrijstellingen en verminderingen door sociale beleidsmaatregelen;
- is progressief wanneer bekeken als een deel van een geheel van belastingstelsels. Dit betekent dat in het algemeen, rekening houdend met alle belastingen en met de mensen op wiens inkomen ze wellicht een effect hebben, belastingen moeten beginnen met kleine hoeveelheden voor mensen met een laag inkomen en vervolgens in verhouding stijgend met de hoogte van het inkomen. Een belastingstelsel dat een groot aandeel van zijn totale inkomsten uit indirecte belastingen haalt, benadeelt arme mensen omdat ze dan verhoudingsgewijs een groter deel van hun inkomen besteden aan belastingen dan die met een groter inkomen.
- mag geen erg verschillende belastingpercentages toepassen voor gelijksoortige vormen van inkomen in eenzelfde land. Als er heel verschillende tarieven worden geheven naargelang het gaat om een inkomen uit arbeid, een vervangingsinkomen of een inkomen uit beleggingen, of naargelang het personenbelasting of

bedrijfsvoorheffing betreft, krijgt men onvermijdelijk een gelegenheid voor wat belastingsspecialisten ‘belastingplanning’ noemen. Daarom moeten de belastingen zelf niet geïsoleerd, maar als onderdeel van een systeem (met inbegrip van de sociale uitkeringen) worden gepland, en moeten ze de ruime waaier van de economische activiteiten omvatten. In belastingstermen betekent dit dat een rechtvaardig belastingstelsel een ‘brede belastingbasis’ moet hebben.

1.4 Waarom rechtvaardige belastingen belangrijk zijn

Belastingrechtvaardigheid is belangrijk, omdat het voor de duurzaamheid van elke moderne economie noodzakelijk is dat de staat over voldoende inkomsten beschikt om de fysieke en sociale infrastructuur te kunnen financieren die essentieel is voor de economische welstand, en ook om een zekere graad van welvaartverdeling tussen rijk en arm mogelijk te maken, wat zorgt voor meer sociale rechtvaardigheid en veiligheid.

Belangrijke sociale en economische kwesties worden eveneens beïnvloed door de belastingstelsels, onder meer: inkomensongelijkheid, ongelijke behandeling, gelijkheid tussen man en vrouw, internationale betrekkingen, het stelsel van de internationale handel, een gezond investeringsmanagement, duurzame ontwikkeling.

In Kader 1 vindt u verrassende cijfers, die aangeven in welke mate de wereldrijkdomeinen aan belastingen ontsnappen, en dus verliezen aan belastinginkomsten tot gevolg hebben. Deze tabellen tonen aan hoe ver we momenteel nog verwijderd zijn van een rechtvaardig belastingstelsel.

Belastingrechtvaardigheid en inkomensongelijkheid

In de laatste 25 jaar zijn de belastingstelsels wereldwijd steeds regressiever geworden. In de ontwikkelde wereld werd dit veroorzaakt door een beleidsverschuiving van belasting op bedrijven (vennootschapsbelasting) naar belastingen op consumptie (zoals BTW) en op arbeid (loonbelasting). Daartegenover eisten het IMF en de Wereldbank van veel ontwikkelingslanden dat ze hun invoertarieven verminderden en ter compensatie con-

sumptiebelastingen zoals BTW invoerden. Dit heeft geleid tot minder investeringen in onderwijs, gezondheidszorg en andere essentiële diensten, wat dan weer een stijging van de werkloosheid tot gevolg heeft gehad. Die veranderingen waren regressief, want bedrijfswinsten en inkomsten uit kapitaal worden voornamelijk door de rijken vergaard, terwijl arme gezinnen verhoudingsgewijs veel meer van hun beschikbaar inkomen aan consumptie spenderen. De armen hebben bijgevolg een groter deel van hun inkomen aan belastingen moeten uitgeven. De armste gezinnen bevinden zich in de ontwikkelingslanden. Die trend naar meer regressieve belastingstelsels verklaart gedeeltelijk waarom de inkomens- en welvaartsongelijkheid in vele gebieden in de wereld is toegenomen. Tegelijk heeft de stijging van het gebruik van belastingparadijzen door bedrijven en gefortuneerde personen geleid tot een belangrijke verschuiving in de verdeling van de belastinglast, waarbij een heel groot aantal superrijken in staat zijn om hun belastingen gewoon te ontwijken of een voorkeurbehandeling krijgen. Voorstanders van belastingparadijzen argumenteren dat het bestaan ervan aan mensen en bedrijven de mogelijkheid biedt om op legale wijze onfaire belastingdruk en reglementering te ontwijken, maar dan gaat men uit van de veronderstelling dat alle burgers en bedrijven even beweeglijk zijn, wat niet het geval is, en men ontkent bovendien het probleem van de profiteurs.

Bevordering van de sociale rechtvaardigheid via het belastingstelsel

Sociale rechtvaardigheid vereist dat mensen gelijk behandeld worden, indien hun omstandigheden gelijk zijn. Veel van de huidige belastingstelsels op deze aardbol leiden echter tot een discriminerende behandeling van mensen die op dezelfde wijze dienen te worden behandeld.

Enkele voorbeelden:

- Niet alle inkomsten zijn aan belasting onderworpen. Indien mensen een gelijkaardig inkomen op een verschillende wijze verkrijgen, en vervolgens sommige vormen van inkomsten worden belast en andere niet (b.v. uit kapitaalwinsten), dan zal hun belastingbrief er heel anders uitzien. Verschillende belastingstructuren

Kader 1: Waarde van de rijkdom die zich offshore bevindt

Het is moeilijk om de waarde te kennen van de vermogens die zich offshore bevinden, omdat regeringen en internationale financiële instellingen niet in staat lijken of geneigd zijn te zoeken naar het volledige beeld.

De Bank voor Internationale Betalingen (Bank for International Settlements -BIS) houdt de bankdeposito's per land bij. Volgens hun schattingen was er in Juni 2004 wereldwijd een totaal van 14,4 biljoen dollar in bankdeposito's geplaatst, waarvan 2,7 biljoen offshore. Dit betekent dat ongeveer één vijfde van alle bankdeposito's offshore gehouden worden. Maar dit zijn enkel de gelddeposito's. Daarnaast zijn er nog alle andere financiële activa, zoals aandelen en obligaties, en bovendien de waarde van de materiële activa, zoals vastgoed, goud of ook luxejachten, die net zoals aandelen in privé-bedrijven, offshore gehouden worden.

Die soorten vermogens worden typisch gecontroleerd door offshore-bedrijven, -stichtingen en -trusts. Trusts zijn bovendien niet eens geregistreerd, laat staan dat ze jaarstaten van hun rekeningen moeten bekendmaken. De waarde van al die activa is daarom onbekend en moeilijker vast te stellen.

In 1998 schatte Merrill Lynch / Cap Gemini's World Wealth Report dat een derde van de fortuinen van de rijken zich offshore bevindt. Volgens het meest recente vermogensrapport bedroeg het mondiale financiële vermogen in het bezit van gefortuneerden met individueel minstens 1 miljoen dollar liquide middelen in het totaal 27,2 biljoen dollar, waarvan 8,5 biljoen dollar offshore geplaatst was (cijfers derde kwartaal 2002). Dit bedrag groeit jaarlijks met ongeveer 600 miljard dollar, wat betekent dat op dit ogenblik ongeveer 9,7 biljoen dollar zich offshore zou bevinden.

Een iets lagere schatting werd door de Boston Consulting Group (BCG) gepubliceerd in hun jaarlijkse Global Wealth Report voor 2003. BCG schatte de totale gelddeposito's en geregistreerde effecten van de gefortuneerden op 38 biljoen dollar, die per geografische regio als volgt verdeeld zijn:

Continent	Totaal financieel vermogen (in biljoen dollar)	Vermoedelijk bedrag offshore (in biljoen dollar)
Noord-Amerika	16.2	1.6
Europa	10.3	2.6
Midden-Oosten en Azië	10.2	4.1
Latijns Amerika	1.3	0.7
Totaal	38.0	9.0

Die cijfers houden geen rekening met vastgoed, niet-financiële activa en bedrijven in privé-bezit.

Er is een derde manier om de waarde van offshore liquide middelen te berekenen. Gegevens uit een rapport gepubliceerd door het onderzoeksteam van de wereldwijde consulting groep McKinsey & Company tonen aan dat het globale financiële kapitaal in 2003 118 biljoen dollar bedroeg. Dit bedrag werd per type van financiële activa opgesplitst als volgt:

Type van financiële activa	Waarde (in biljoen dollar)	Percentage van het totale financiële vermogen
Beursgenoteerde aandelen	32	27
Privé-obligaties	30	26
Staatsobligaties	20	17
Bankdeposito's	35	30
Totaal	118	100

Hoewel het bedrag aan deposito's van McKinsey niet overeenkomt met dat van de Internationale Bank voor Betalingen (BIS), dient te worden opgemerkt dat het getal van McKinsey blijkbaar ook de saldo's omvat die de banken aan elkaar verschuldigd zijn. Dit betekent dat de BIS-gegevens enkel betrekking hebben op de vermogens van personen, niet-bankinstellingen en trusts, en dus in dit kader meer accuraat zijn.

De ratio geld - totale financiële activa varieerde volgens McKinsey tussen 3.3 en 3.85 over de laatste 4 jaar. Een gemiddelde van 3.5 zou dus redelijk zijn. Als men dit toepast op de opbrengsten van offshore holdings volgens de BIS, komt men tot een totaalbedrag van 9,45 biljoen aan financiële activa die offshore geplaatst zijn. Dit is een derde schatting tussen 9 en 10 biljoen dollar. Die schatting omvat evenwel niet de vastgoedbezittingen en andere materiële activa, noch het bezit van offshore privé-bedrijven of andere immateriële activa, zoals het recht om royalty's en licentievergoedingen te ontvangen. Niemand kan de waarde van die activa met zekerheid bepalen, zodat ze daarvoor slechts een bescheiden schatting van slechts 2 biljoen dollar aan de waarde van de offshore holdings toevoegen (een wel heel bescheiden schatting in het licht van de mogelijke reële waarde van vastgoed). Dit geeft ons de basis voor onze schatting dat de totale waarde van de offshore gehouden activa tussen 11 en 12 biljoen dollar ligt, wat wij als een conservatieve schatting beschouwen.

Inkomsten van offshore vermogens

Volgens de verschillende vermogensrapporten waarnaar wij al verwezen hebben, verwachten de vermogenseigenaars dat hun activa momenteel tussen zeven en acht procent per jaar zullen groeien. Een opbrengst van 7,5 procent lijkt ons dus juist. 11,5 biljoen dollar belegd tegen 8,5% brengt ongeveer 850 miljard per jaar op. Dit is een redelijke maatstaf voor het jaarlijkse inkomen van offshore beleggingen.

Belastingen die verloren gaan door offshore inkomsten

Het verlies door het feit dat jaarlijks geen belasting wordt geheven op 850 miljard dollar inkomsten uit offshore geplaatste activa, kan worden geschat als volgt. In 2003 berekende Cap Gemini dat er wereldwijd 7,7 miljoen mensen bezitters waren van méér dan 1 miljoen dollar financiële activa. Die zeer welstellende personen zouden normaal de hoogste personenbelastingtarieven moeten betalen. Forbes magazine becijferde in 2004 dat de marginale aanslagvoet voor een persoon die dat jaar 100.000 euro verdiende, 37,5% bedroeg. Dit cijfer zou echter te hoog zijn voor een schatting van de totale belastingverliezen, omdat sommige offshore geplaatste activa zó belegd zijn, dat op de rentebetalingen toch belasting geheven wordt.

Wij schatten dat de gemiddelde voorheffing op een portefeuille van het type waaraan Cap Gemini refereert, ongeveer 7,5% bedraagt. Op die basis gebruiken we een gemiddelde aanslagvoet van 30% om het totale belastingverlies te berekenen. 860 miljard dollar tegen 30% geeft een jaarlijks verlies van ongeveer 255 miljard dollar bij welstellende personen die hun activa offshore geplaatst hebben. Die schatting houdt geen rekening met de belastingverliezen veroorzaakt door:

- belastingconcurrentie;
- witwassen van bedrijfswinsten (profit laundering).

worden op verschillende manieren belast. Bijvoorbeeld, in sommige landen worden mensen die zelfstandig werken gunstiger belast, indien ze via privé-vennootschappen werken, dan indien ze rechtstreeks belastingbetaler zijn.

- Onduidelijke belastingwetgeving maakt het mogelijk dat mensen verschillend behandeld worden. Indien de wet slecht is opgesteld, of door een zwakke administratie moet worden uitgevoerd, dan kunnen sommige mensen aanspraak maken op aftrekmogelijkheden voor hun inkomen, en anderen niet.
- Corruptie is een feit in vele landen van de wereld. Sommigen moeten ambtenaren omkopen om tot overeenkomsten te komen voor hun zaken, terwijl anderen dat niet moeten doen.
- Er worden voordelen gegeven aan buitenlanders. Vele belastingstelsels, in het bijzonder in belastingparadijzen, voorzien in een voorkeurbehandeling voor mensen die slechts tijdelijk verblijf houden in een land, en het gaat om voordelen die de eigen inwoners niet kunnen krijgen.
- Mensen met verschillende consumptiepatronen betalen aanzienlijk verschillende verkooptaksen.

Al die elementen kunnen in een land de oorzaak zijn van hevige politieke spanningen of zelfs maatschappelijke conflicten.

Het effect van belastingrechtvaardigheid voor de gelijkheid man-vrouw

Onrechtvaardige belastingen hebben over heel de wereld een impact op de individuele welstand, maar vooral op de gezinnen met lagere inkomens, waarbij het vaak gaat om eenoudergezinnen met de vrouw als gezinshoofd. Ongelijke belastingbehandeling is voor die groepen dan ook bijzonder belangrijk, omdat:

- mensen moeten rondkomen met hun inkomen na belastingaftrek;
- de inkomens wereldwijd ongelijk verdeeld zijn: 2,7 miljard mensen leven met minder dan 2 dollar per dag;
- zowel de verdeling van de belastingen als de verdeling van de inkomens van invloed zijn op het welvaartsniveau;
- sommige belastingen, en speciaal de belastingen op consumptie, een grotere im-

De rijken betalen minder en de armen meer: de belastingerfenis van Cardoso in Brazilië

Tijdens de jaren van Cardoso's presidentschap in Brazilië steeg voor de werknemers de inkomstenbelasting met 14% en de sociale zekerheidsbijdrage met 75%. De belasting op winsten daalde in die periode daarentegen met 8%.

Het regressieve karakter van het Braziliaanse belastingstelsel werd nog versterkt door een BTW-stelsel dat de belastingdruk concentreerde op de gezinnen met lagere inkomens, die ongeveer 26,5% van hun beschikbaar inkomen aan BTW moeten uitgeven, terwijl de gezinnen met een hoog inkomen slechts 7,3% van hun beschikbaar inkomen aan BTW spenderen.

Bron: Assessoria Economica de l'Unafisco, Brazil, 2004

pact op het welvaartsniveau hebben dan andere.

Die kwesties zijn bijzonder belangrijk voor vrouwen. Vrouwen verdienen over het algemeen minder dan mannen, maar in de meeste maatschappijen valt de hoofdverantwoordelijkheid voor de kinderopvang op de vrouwen, die in vele gevallen ook de economische last moeten dragen om de kinderen op te voeden.

Dit betekent dat vrouwen economisch vaak bijzonder kwetsbaar zijn. Veel belastingstelsels verergeren dit op verschillende manieren:

- Verkoop- en consumptiebelastingen treffen vooral vrouwen en kinderen die vaak de laagste inkomens hebben in de maatschappij. Dat komt omdat belastingen op de verkoop geheven worden bij alle consumentenuitgaven, ook wanneer het inkomensniveau van een gezin lager is dan de drempel waarboven inkomstenbelasting verschuldigd is.
- De verschuiving naar een groter gebruik van belastingen op de verkoop is er gekomen door de verscherping van de belastingconcurrentie. Omdat bedrijven beweeglijk geworden zijn, kunnen ze gebruik maken van gelegenheden voor belastingconcurrentie die consumenten en gewone burgers niet kunnen benutten. Bijgevolg zijn de belastingen op bedrijven voortdurend afgezwakt, en het daardoor ontstane inkomstentekort van de regeringen wordt dan vaak gecompenseerd door een verhoging van de belastingen op de verkoop of door het snoeien in de staatsuitgaven.
- Wanneer er bezuinigingen komen in de staatsuitgaven, dan zijn het bijna steeds de vrouwen en kinderen die daarvan het

eerst te lijden hebben. Beide bevolkingsgroepen doen meer een beroep op gezondheidszorg dan mannen, en kinderen hebben een (dure) opvoeding nodig.

Uitkeringstelsels zijn vaak slecht ontworpen en onvoldoende ingepast in het belastingstelsel, zodat vele vrouwen en kinderen effectief in armoedepatronen terechtkomen. Dit gebeurt zelfs in welvarende landen, omdat vrouwen, zodra ze gaan werken, daarvoor fiscaal gestraft worden door een combinatie van verhoogde inkomensbelasting en verminderde uitkeringsvoordelen.

De sluipende invloed van de belastingconcurrentie

Veel bedrijfsleiders en bedrijfsvriendelijke politici voeren aan dat landen elkaar moeten beconcurreren om de internationale bedrijfsactiviteiten naar hun land te lokken, door het aanbieden van:

- lagere winstbelasting;
- tijdelijke (jarenlange) belastingvrijstelling of –vermindering ('tax holidays');
- versnelde belastingaftrek voor investeringen in kapitaalgoederen;
- belastingvrijstelling;
- andere vormen van belastingstimulansen.

Dit proces wordt belastingconcurrentie genoemd en het is een sleutelfactor geworden in de wereldwijde investeringsstromen. Het IMF, de wereldbank en de EU hebben allemaal op diverse manieren de ontwikkelingslanden aangespoord om zo elkaar te beconcurreren in het zoeken naar inkomstenbronnen. Belastingconcurrentie als ontwikkelingsstrategie vertoont echter fundamentele gebreken, omdat het de controle van een land over zijn belastingbeleid aantast en een ontwrichtende werking heeft. Landen concurreren niet met elkaar voor de loyaliteit van hun burgers of de levering van diensten aan hun burgers. De grote meerderheid van de bevolking moet gebruik maken van de diensten van de staat waarin ze leven, en het concept van 'concurrentie' tussen staten is dan ook onzinnig als het gaat om het bevorderen van een zinvolle keuze tussen de gebruikers van openbare diensten. In plaats daarvan zorgt de belastingconcurrentie, door de neerwaartse druk op de belastingen, voor een vermindering van de mogelijkheden van de staat om effectieve openbare diensten aan te bieden.

Bovendien spoort belastingconcurrentie de regeringen niet aan tot grotere efficiëntie, in tegenstelling tot wat de voorstanders ervan beweren. Regeringen zijn geen winst-maximaliseerders in de economische zin, en ze spannen niet met elkaar samen om belastingniveaus te verhogen, in tegenstelling tot bedrijven, die vaak afspraken maken om hun prijzen te verhogen. In een democratisch systeem zijn regeringen rekenschap verschuldigd aan hun kiezers, die zich heel bewust zijn van de belastingdruk, en die de keuze moeten hebben tussen regeringen die veel belastingen heffen voor hoge openbare uitgaven, en regeringen met een laag belastingniveau die weinig uitgeven.

Als men tussen de verschillende staten een kunstmatige 'concurrentie' creëert, dan ondermijnt dit de mogelijkheid van de kiezers om tussen deze opties te kiezen, wat fundamenteel antidemocratisch is.

Verstoring van de internationale handel

Behalve het feit dat belastingconcurrentie fundamenteel antidemocratisch is, is het ook nog schadelijk voor de werking van de wereldhandel, en dat op twee manieren. In de eerste plaats verstoort de belastingconcurrentie de handelsstromen, door investeringen af te leiden naar gebieden waar ze onefficiënt gebruikt worden. Die inefficiëntie wordt enkel gecompenseerd doordat de investering belastingsubsidies aantrekt. De enige winnaars in dit proces zijn de beweeglijke bedrijven, die de ene regering tegen de andere kunnen uitspelen om belastingvoordelen en subsidies te verkrijgen. Dat is de reden waarom de verheving van de belastingconcurrentie zo nauw verbonden is met de groei van de mondiale bedrijfsactiviteiten. Ten tweede kunnen slechte belastingstelsels het stelsel van de internationale handel aantasten, omdat:

- de meeste belastingstelsels grote ondernemingen bevoordelen, die:
  - zonder problemen offshore bedrijven kunnen oprichten, daar waar personen of kleinere bedrijven daar niet toe in staat zijn;
  - complex juridisch advies kunnen betalen, zodat ze schijnbaar in overeenstemming met de wet handelen;
- de meeste belastingstelsels oudere bedrij-

ven bevoordelen, die vaak werden opgericht met structuren die nu onwettig zijn, maar sinds hun oprichting ongewijzigd gebleven zijn. Dit stelt hen in staat om offshore te opereren, wat niet mogelijk is voor de nieuwe bedrijven;

- belastingstelsels de transnationale bedrijven (transnational corporations of TNC's) bevoordelen:
  - TNC's vinden het veel gemakkelijker om misbruik te maken van de regels voor 'transfer pricing', vermits daar telkens minstens twee landen bij betrokken zijn;
  - TNC's zijn beter in staat om lagere belastingtarieven te bedingen via constructies inzake licenties en onderkapitalisatie;
  - TNC's kunnen gebruik maken van belastingarbitragetechnieken.

Heel vaak zijn de drie bovenvermelde kenmerken samen aanwezig, zodat de grote, oude en internationale bedrijven veel voordelen kunnen verkrijgen die niet zijn weggelegd voor kleinere, nieuwe en nationaal opererende bedrijven. Dit verhindert een gelijke speelruimte inzake handelsbelasting. De startende ondernemingen worden daardoor benadeeld en krijgen bovendien de grootste belastingdruk in verhouding tot hun handelsvolume. Die scheef trekking van belastingen vindt men in alle landen van de wereld, ongeacht of het gaat om grote of kleine landen, ontwikkelde of ontwikkelingslanden, belastingparadijzen of niet. Vermits de economie evengoed door kleine als door grote bedrijven gestimuleerd wordt, is die belastingonrechtvaardigheid een aanzienlijke belemmering voor de wereldwijde bedrijfsactiviteit en ook voor een meer rechtvaardig stelsel van internationale handel.

Kleine beleggers worden benadeeld

Gewone beleggers op de beurs zijn niet altijd rijk, en ook zij kunnen door de huidige belastingpraktijken benadeeld worden. Veel van de vermogens die wereldwijd op effectenbeurzen belegd worden, worden gecontroleerd door pensioenfondsen en levensverzekeringsmaatschappijen. Veel mensen die via dergelijke instellingen aan pensioensparen doen, hebben een relatief bescheiden inkomen.

Belastingrechtvaardigheid is ook voor die gewone mensen van belang, omdat hun spaargelden belegd worden in bedrijven die niet altijd doorzichtig zijn, wat betreft de risico's die ze op belastinggebied lopen. Uit recent onderzoek blijkt dat minstens 75% van de grootste beursgenoteerde bedrijven van het Verenigd Koninkrijk geen belasting tegen het tarief van 30%, dat op hen van toepassing is, betalen. Sommige betalen minder dan de helft van dit tarief.

Zij die aan het hoofd staan van deze bedrijven, vinden dat belastingen, net zoals andere kosten, geminimaliseerd moeten worden, zodat de aandeelhouderswaarde gemaximaliseerd kan worden.

Maar die bewering is verkeerd, om verschillende redenen:

- Ten eerste genieten de aandeelhouders ook van de belastingen die door de bedrijven betaald worden. Die belastingen zorgen voor gezondheidszorg, onderwijs, welvaart, het bewaren van de vrede en stabiliteit, en nog andere voordelen voor de gemeenschap. Beursmakelaars, analisten en bedrijfsleiders mogen dan wel pleiten voor minimalisering van bedrijfsbelastingen, dit is niet noodzakelijk ook de mening van de echte aandeelhouders, die zelden of nooit daarover geraadpleegd worden.
- Ten tweede, omdat bedrijven heel weinig informatie moeten bekendmaken over de belastingen die ze in de meeste landen betalen, is het onmogelijk om te weten of de bedragen die ze aangeven met de werkelijkheid overeenstemmen of niet. Indien niet, dan zal een te laag aangegeven bedrag aanleiding geven tot een overschatting van de aandelen, omdat bedrijven beoordeeld worden op hun winst na belastingen. Indien bedrijven overgeëvalueerd worden, dan zullen de beleggers op lange termijn, zoals pensioenspaarders, er uiteindelijk geld bij inschieten.
- Ten derde, de mogelijkheid om aandelenprijzen kunstmatig te doen stijgen door belastingvermindering, zorgt ervoor dat het topmanagement van bedrijven agressief belastingen zal ontwijken, omdat hun aandelenopties effectieve aandelen worden bij stijging van de beurswaarde. Hun belangen

komen daardoor rechtstreeks in conflict met de belangen van de aandeelhouders die mikken op een winst op lange termijn. Het is dit mechanisme dat geleid heeft tot veel van de problemen veroorzaakt door belastingmisbruik vanwege het topmanagement van grote bedrijven in de Verenigde Staten, vooral in de late jaren negentig. De daarop volgende instorting van de beurs heeft de langetermijnaandeelhouders een zware prijs doen betalen.

- Ten vierde, beleggers kunnen wensen te investeren in bedrijven die ethisch verantwoord beheerd worden. Veel agressieve belastingontwikningspraktijken zijn ethisch onaanvaardbaar, maar zonder grotere openheid kunnen de beleggers niet weten welke bedrijven zich aan dergelijke praktijken bezondigen.

Duurzame ontwikkeling hangt af van belastingrechtvaardigheid

Het belastingbeleid is een essentieel onderdeel van een agenda voor duurzame ontwikkeling, en onrechtvaardige belastingen zijn een grote belemmering voor het verminderen van de armoede.

Belastingconcurrentie veroorzaakt een rechtstreekse kost voor de ontwikkelingslanden. In 2000 schatte een grote NGO die kost op 35 miljard dollar per jaar. Dat is verloren geld, want ontwikkelingslanden kunnen niet de belastingtarieven opleggen die ze zouden wensen, omdat de bedrijven weigeren dit te betalen of ze onderhandelen over gunsttarieven, of het IMF of de Wereldbank eisen van die landen dat ze gunsttarieven aanbieden als voorwaarde voor financiële ondersteuning.

De onderzoeker Raymond Baker (VS), schreef in 2004 in de Financial Times, dat jaarlijks tot 500 miljard dollars wegvloeien uit de ontwikkelingslanden, waarvan:

- 50 miljard dollar afkomstig is van corrupte praktijken;
- tot 200 miljard dollar wegstroomt als gevolg van het commercieel uitbuiten van een zwakke belastingwetgeving in de ontwikkelingslanden, bijvoorbeeld het weghalen van winsten via het misbruik van 'transfer pricing'.
- 250 miljard kapitaalvlucht afkomstig is

van criminele activiteiten. Het grootste deel van dit geld komt terecht in belastingparadijzen, waar het anoniem gedeponeerd kan worden.

1.5 Hoe kan belastingrechtvaardigheid worden getest?

Om te kunnen beoordelen of een actie overeenstemt met de principes van belastingrechtvaardigheid, zijn testcriteria een belangrijk hulpmiddel.

Daarvoor moeten twee tests worden uitgevoerd:

Een belastingbetaler zou als test de volgende vraag moeten stellen: als een regering zou weten wat ik ga doen, is het dan waarschijnlijk dat ze zouden denken:

- dit is illegaal of
- dit is wel wettelijk, maar we zouden de wet toch willen wijzigen, zodat anderen in de toekomst niet hetzelfde zouden doen.

De test voor iemand in de regering die zijn belastingstelsel onderzoekt, bestaat eveneens uit twee delen:

- 1. Is onze wetgeving correct, als je alle onderdelen in aanmerking neemt?
- 2. Indien een andere regering zou handelen als wij, zouden wij dan hun werkwijze beschouwen als een bedreiging voor de welvaart van onze staat of de belastinginkomsten van ons land?

1.6 Besluiten

Onrechtvaardige belastingpraktijken veroorzaken kosten, die het zwaarst drukken op arme mensen. Ze zijn ook een bedreiging voor het weefsel van onze samenleving en ondermijnen het handelsvertrouwen, dat de basis van onze markteconomie is. Dit zijn kosten die de wereld zich niet kan veroorloven.

Maar er zijn ook winnaars in dit proces, en het is aan hen dat we de volgende fundamentele vragen moeten stellen, zoals:

- Wie heeft die onrechtvaardige belastingpraktijken gecreëerd?
- Waaruit bestaan die praktijken precies?
- Wie stimuleert of pleit voor onrechtvaardige belastingpraktijken?
- Wat kan daartegen worden gedaan?

2. Oorzaken van belastingonrechtvaardigheid

Belastingonrechtvaardigheid is wijdverspreid. Dit blijkt duidelijk uit de hierboven gegeven cijfers. Maar onrechtvaardigheid in belastingen doet zich voor om specifieke redenen, en steeds door menselijke tussenkomst. Wie zijn dan de mensen die voordeel halen uit belastingonrecht, en hoe hebben zij het belastingbeleid vorm gegeven om hun doelstellingen te bereiken? Vooraleer we die kwestie aanvaarten, moeten we in ruime termen de redenen kunnen bepalen waarom belastingonrechtvaardigheden voorkomen.

De meest voorkomende redenen van belastingonrechtvaardigheid zijn:

- de nalatigheid of het onvermogen om te streven naar geïntegreerde belastingstelsels;
- het stimuleren van regressieve belastingen;
- de nalatigheid/het onvermogen om alle soorten inkomsten te belasten;
- tekortkomingen van de belastingadministratie;
- het bevorderen van belastingparadijzen om inkomsten voor de belastingen te verbergen en als toevlucht voor misdaadgeld;
- het ontbreken van belasting op het gebruik van natuurlijke rijkdommen.

Al die ontregelingen hebben geleid tot het creëren van lacunes, ruimten en achterpoortjes, waarin misbruik voorkomen. Het hele belastingontwijkingssysteem is gebaseerd op het uitbuiten van deze gaten, ruimten en achterpoorten. Duurzame ontwikkeling is onmogelijk, zolang die niet verwijderd worden.

2.1 De toestand in eigen land is belangrijk

Als we de voorgaande opsomming in aanmerking nemen, lijkt dit meer te maken te hebben met wat binnen elk land gebeurt, dan met wat offshore of op internationaal niveau gaande is. Belastingrechtvaardigheid is net zogoed een nationale als een internationale kwestie. De twee aspecten zijn met elkaar verbonden, maar het is belangrijk te beseffen dat de meeste mensen in de wereld nooit hun geboorteland verlaten. Dit betekent dat voor de meeste mensen belastingen een binnenlandse aangelegenheid zijn, die bepaald wordt door hun geboorteland.

2.2 Alomvattende belastingstelsels zijn cruciaal

Belastingen zijn uiteindelijk een politiek strijdperk. Wil men gerechtigheid, dan moeten de tegenstrijdige belangen billijk worden opgelost. Het is van belang dat men aan regeringen niet kan toestaan onrechtvaardige elementen in hun belastingstelsel te behouden, omdat ze beweren “dat er geen alternatief is”, en daarbij niet eens worden tegengesproken.

Elke regering die streeft naar belastingrechtvaardigheid, zou het volgende moeten stimuleren:

- een inkomstenbelasting, waarschijnlijk opgesplitst tussen een federaal (of nationaal) niveau en lokale niveaus. Die inkomstenbelasting moet worden geheven op:
  - lonen;
  - zelfstandige arbeid;
  - elke vorm van handel;
  - inkomsten uit investeringen;
  - rente;
  - winsten die niet onderworpen zijn aan andere belastingen;
- een bedrijfsbelasting op bedrijfswinsten, indien die niet aan de inkomstenbelasting onderworpen zijn;
- een belasting op valutatransacties of Tobintaks;
- een vermogensaanwasbelasting;
- een belasting op erfenissen of schenkingen;
- een verkoopbelasting (maar met specifieke uitzonderingen voor levensnoodzakelijke items, zoals voedsel, huisvesting, verwarming, verlichting, onderwijs, gezondheid, en minstens de basiskledij voor kinderen);
- milieubelastingen, met inbegrip van energiebelasting in het bijzonder;
- belastingheffing op inkomsten die in het buitenland uitbetaald worden;
- zegelrecht.

Personeelsbelasting kan de tewerkstelling ontmoedigen, maar in veel gevallen kunnen ze flink wat inkomsten opleveren. Indien het noodzakelijk is dat de belastingtarieven overal op een redelijk peil worden gehouden, dan kan ook een personeelsbelasting worden toegevoegd.

Negen of tien soorten belastingen maken een belastingstelsel niet eenvoudig, en de

situatie wordt nog complexer door het feit dat een belastingstelsel geïntegreerd moet zijn met het stelsel van de door de staat toegekende uitkeringen. Die integratie is essentieel om te vermijden dat geen heel hoge belastingtarieven gecreëerd worden, wanneer bij stijgende inkomsten het aantal uitkeringen vermindert. Er zijn echter goede redenen waarom een dergelijke veelomvattendheid essentieel is:

- Met een ruim scala van belastingen is geen enkele vorm van dominerend belang in het totale inkomen van de regering. Dit betekent dat elke belasting met een redelijk tarief kan worden geheven, wat de neiging om ze te ontwijken of te ontduiken vermindert.
- Met een veelomvattend scala van belastingen zal, indien voor een bepaalde inkomst één vorm van belasting vermeden wordt, die inkomst hoogstwaarschijnlijk aan een andere belastingvorm onderworpen zijn. Bijvoorbeeld, wanneer een belastingbetaler een inkomst probeert te herclassificeren als vermogensgroei, dan zal die inkomst door de vermogensaanwasbelasting belast worden. Maar indien zo'n vermogensaanwasbelasting niet bestaat, dan komt hij in de verleiding om zijn inkomst verkeerd te beschrijven, in een poging belastingverhoging substantieel te ontwijken.
- Deze belastingen hebben betrekking op verschillende gebieden van de economie, en gecombineerd zorgen ze voor een gelijke spreiding van de belasting doorheen de economie. Dit verhoogt de kans dat de belastingen billijk zijn, en eenieder progressief zijn bijdrage levert.
- Sommige soorten belastingen hebben wij in deze lijst inbegrepen, niet zozeer vanwege hun belang voor de staatsinkomsten (dit geldt waarschijnlijk voor de meeste erfenis- en schenkingsrechten, en tegenwoordig ook voor vele milieubelastingen), maar omdat de kans op belastingontwijking zonder die belastingsoorten veel hoger is, want de informatie die ze opleveren, geven een overzicht van de activiteiten van de belastingbetaler, en ze helpen vast te stellen of andere belastingverplichtingen billijk ingeschat worden.
- In principe zou de basis voor elke belasting:
  - zo ruim mogelijk moeten zijn;

- weinig uitzonderingen en stimuleringsaftrekken mogen bevatten, om het scheppen van achterpoortjes te vermijden;
- steeds moeten rekening houden met de belastingvrije sommen nodig voor het uitvoeren van een sociaal beleid.

2.3 Regressieve belastingen moeten vermeden worden

Alle veelomvattende belastingstelsels bevatten ook een aantal regressieve belastingen.

Een belasting op de verkoop of op de CO₂-uitstoot kunnen wel regressief zijn, maar indien ze deel uitmaken van een uitgebreid systeem van belastingen en uitkeringen kunnen regressieve effecten gemilderd worden door andere delen van het belastingstelsel.

Het is belangrijk dat men ingaat tegen de argumenten van zij die pleiten voor het behoud van slechts enkele "eenvoudige" belastingen (typisch de 'vlakke belastingtarieven')

Die soorten belastingen worden bijna steeds bepleit door welstellenden of door mensen die werken voor de rijken, en gaan zelden gepaard met een analyse van hoe zal de regering aan wie men dit voorstelt dan aan de nodige inkomsten zal geraken, of welke tarieven daarvoor nodig zullen zijn. Een stelsel van 'vlakke belasting' (de "vlaktaks") zal waarschijnlijk uitdraaien op een aanzienlijke verschuiving van de belastingdruk naar de mensen met een lager inkomen.

2.4 De uitdagingen van de internationale inkomsten

Zelfs wanneer een land een eerlijk belastingstelsel binnen zijn grenzen heeft georganiseerd, blijft het risico bestaan dat het uiteindelijke resultaat toch onrechtvaardig is, omdat de internationale inkomsten niet passend worden belast. Dit kan zich om twee redenen voordoen:

- Ten eerste kan het nationale belastingstelsel tekortschieten door inkomsten die binnen zijn grondgebied, maar door niet-inwoners worden verdiend, niet te belasten;
- Ten tweede kan het tekortschieten door inkomsten toebehorend aan inwoners, maar in het buitenland verkregen, niet te belasten.

Beide tekortkomingen komen veelvuldig voor, en beide geven ze aanleiding tot aanzienlijke belastingonrechtvaardigheid. Het is duidelijk oneerlijk dat mensen een verschillende behandeling krijgen bij gelijkaardige inkomensbronnen, enkel omdat ze:

- ofwel op verschillende plaatsen wonen die toevallig door een grens gescheiden is, alhoewel het inkomen op dezelfde plaats werd verdiend;
- ofwel hun inkomenbron naar het buitenland kunnen verplaatsen, alhoewel die bron voor de rest volledig gelijkaardig is met een inkomen dat in hun eigen land wél zou belast zijn.

Om die reden moeten landen regels opstellen om die kwesties aan te pakken. Dit probleem kan niet grondig worden aangepakt met één enkele regel. Daarom is een scala van internationaal gerichte regels voor de internationale aspecten nodig, net zoals een scala van nationale belastingvormen nodig is om een eerlijke belasting te garanderen. Dit betekent dat een land niet enkel de inkomenbron of enkel de woonplaats als basis voor de belastingheffing kan nemen. Een combinatie van beide is nodig. En zelfs dan zijn er verdere wetsbepalingen nodig, om degenen te vatten die de overblijvende gaatjes of achterpoortjes zouden kunnen uitbuiten. Daarvoor kan het nodig zijn dat voor personen een nationaliteitsbasis genomen wordt, en voor bedrijven een eenheidsbasis, die beide dienen te worden gebruikt, wanneer de belastingbetaler of het bedrijf een substantiële internationale dimensie hebben inzake belastingen. Het is enkel door een belastingaanpak 'in lagen' dat men effectief greep krijgt op de problemen van belastingrechtvaardigheid.

Zelfs indien een regering probeert zowel binnenlands als internationaal zo veelomvattend mogelijk te zijn, kunnen belastingstelsels toch nog tekortschieten in het belasten van alle inkomsten, omdat de belastingwet achterpoortjes en gebreken bevat, die worden uitgebuit door mensen die misbruik maken van de geest van de wetten. Dit proces, dat men agressieve belastingontwijking noemt, doet zich voor wanneer personen of ondernemingen transacties verrichten binnen de ruimte van de achterpoorten in de wet, met het oog op belastingontwijking voor die handels- of financiële verrichtingen.

Veel van die transacties vinden plaats in belastingparadijzen, en een groot deel van de 'belastingplanningindustrie' is gericht op het uitbuiten van de wettelijke achterpoortjes, waarbij tientallen, soms honderden of duizenden deskundig opgeleide accountants, advocaten en bankiers betrokken zijn in een activiteit die helemaal onproductief en antisociaal is.

2.5 Hoe de belastingadministraties tekortschieten bij het toepassen van belastingrechtvaardigheid

Belastingadministraties kunnen op vele niveaus tekortschieten, doordat:

- de belastingwetgeving niet duidelijk geformuleerd is;
- de belastingwetgeving niet gemakkelijk beschikbaar is voor iedereen die dat wenst;
- de belastingwetgeving niet eerlijk wordt toegepast;
- er weinig of veel te dure beroepsprocedures zijn tegen de beslissingen van de administratie;
- de belasting niet op een onpartijdige manier wordt geheven;
- de belastingadministraties een gebrekkige samenwerking hebben, hetzij binnen het land, hetzij internationaal, om ervoor te zorgen dat een eerlijke belasting wordt toegepast op elke bron van inkomsten, binnen of buiten het land;
- de belastingadministraties de middelen niet hebben om behoorlijk te werken;
- verantwoordelijkheden inzake belastingadministratie aan de privé-sector worden toevertrouwd, zonder duidelijke begeleiding, maar wel met boeteclausules indien de wet overtreden wordt. Dit is in het bijzonder een risico bij het beheer van loonadministratie, belastingen op inkomen uit loonarbeid en alle vormen van verkoopbelasting;
- de belastingadministratie corrupt is.

Dit zijn ernstige kwesties. Indien een belastingstelsel niet ondersteund wordt door een eerlijke wetgeving, kan men niet komen tot belastingrechtvaardigheid. De belastingadministraties in veel ontwikkelde landen zijn over het algemeen goed, maar niet in de

ontwikkelingslanden. Hierbij dient te worden benadrukt dat dit niet noodzakelijk het gevolg is van corruptie, maar eerder van een gebrek aan middelen om de problemen met betrekking tot het innen van de belasting goed te kunnen aanpakken. Waarschijnlijk om die redenen is geen enkel Afrikaans land erin geslaagd de afspraken inzake 'transfer pricing' succesvol te bestrijden, hoewel het bekend is dat 'transfer pricing' in dat continent wijdverbreid is.

Belastingrechtvaardigheid vereist dat die administraties de nodige middelen krijgen om de taken te vervullen die hun burgers van hen verwachten. Het is onmogelijk om bloeiende, onkreukbare staten te bekomen in de ontwikkelingsgebieden, zonder dat er sterke administraties zijn, die de staat de nodige inkomsten verschaffen om aan de redelijke verwachtingen van hun bevolking te voldoen. Het versterken van de belastingstelsels in de ontwikkelingslanden zou daarom een grote prioriteit moeten worden. Daarvoor zijn dringend fondsen en technische bijstand nodig.

2.6 Belastingparadijzen zijn een fundamentele oorzaak van belastingonrechtvaardigheid

Weinig zaken hebben in die mate bijgedragen tot grotere belastingonrechtvaardigheid, dan het stimuleren van belastingparadijzen. Belastingparadijzen zijn in vele opzichten fictieve ruimtes. Er is uiteraard een fysische realiteit die hun naam draagt, maar de belastingparadijs-operaties die ze bevorderen, hebben in de meeste gevallen een ongewoon kenmerk gemeen: hoewel een vennootschap in een belastingparadijs geregistreerd kan zijn, is zij volgens de grondwet van dat land niet gemachtigd daar handel te drijven. Men stelt dan dat zij elders handel drijft, ongeacht of dit nu werkelijk het geval is of niet. Bovendien mag een dergelijke vennootschap dan wel geregistreerd zijn op het grondgebied van een belastingparadijs, ze moet nauwelijks enige informatie laten registreren bij de regering van dat gebied. Zelfs indien de namen en adressen van de aandeelhouders en de bestuurders moeten worden meegedeeld, wordt bijna nooit geëist dat die officieel worden geboekstaafd, en zijn namen van gevolmachtigde stromannen ('nominee names') toegelaten. Een

'nominee name' is een persoon aan wie men een kleine vergoeding betaalt, om te verklaren dat hij de bestuurder is van een belastingparadijsvennootschap, terwijl hij in feite niet betrokken is bij de activiteiten van die vennootschap.

Om nog meer geheimdoenerij en kunstmatigheid te bereiken, zijn veel belastingparadijsvennootschappen eigendom van 'trusts'. Die trusts worden zelf ook offshore opgericht, maar op een ander grondgebied dan dat van de vennootschap die ze bezitten.

De trustees van die trust (die bijna altijd ook gevolmachtigde stromannen zijn) zullen typisch gevestigd zijn in nog een derde belastingparadijs. In kringen van de belastingplanningindustrie wordt over het algemeen gedacht dat, wanneer je een structuur met drie verschillende belastingparadijs territoria opzet, het voor de overheden buiten die territoria heel moeilijk wordt om uit te vissen wat er werkelijk gebeurt, en wie daarvan profiteert.

Iemand die zo'n constructie opzet, heeft nog een ander voordeel voor ogen. Officieel zijn de vennootschap, de trust en de trustees elk in een verschillend grondgebied gevestigd, maar elk van hen kan bovendien beweren dat hun activiteiten niet plaatsvinden in het land waar ze gevestigd zijn. Het resultaat is dat de belastingparadijsactiviteit nergens lijkt plaats te vinden, wat betekent dat die activiteit aan niemand rekenschap moet geven, aan geen enkel land belasting moet betalen en nergens verplicht is aangifte te doen, omdat ze kan ontkenen ook maar ergens te zijn.

In het geheimzinnige en parallelle universum van de belastingparadijzen kunnen structuren worden opgezet om functies uit te voeren in de werkelijke wereld, maar zonder enige verplichting tot een doorzichtige, wettelijke aanwezigheid, die hun bestaan of de aard van hun activiteiten bevestigt. Dit schept de gelegenheid voor allerlei onwettige activiteiten:

- de mogelijkheid om belastingontduiking praktisch onnaspeurbaar te organiseren;
- het vergemakkelijken van kapitaalvlucht;
- het toedekken van andere vormen van misdaad, zoals witwassen van geld, drughandel, mensenhandel, enz.

Al die zaken ondermijnen een beschaafde samenleving. De offshore economie van de belastingparadijzen is een massale vorm van belasting- en sociale onrechtvaardigheid.

3. Hoofdrolspelers in de belastingonrechtvaardigheid

Belastingonrechtvaardigheid doet zich niet toevallig voor. Het is typisch het resultaat van een zorgvuldige en opzettelijke planning, in het bijzonder in het geval van de agressieve belastingontwijkingsindustrie. Grote budgetten worden aan die industrie gespendeerd, omdat de winstgevendheid van belastingontwijking veel hoger is dan de meeste andere soorten van financiële diensten. De volgende actoren zijn de hoofdrolspelers bij het bevorderen van belastingonrechtvaardigheid:

- accountants;
- advocaten;
- banken;
- transnationale bedrijven;
- regeringen van belastingparadijzen;
- belastingontwikers en belastingontduikers.

Instanties die het probleem proberen aan te pakken zijn:

- de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling;
- de Verenigde Naties;
- de Europese Unie;
- de belastingoverheden die inkomsten verliezen door het misbruik;
- het maatschappelijk middenveld.

Op dit ogenblik hebben zij die belastingonrechtvaardigheid promoten, de bovenhand in deze strijd, omdat de mondialisering en de technologische verandering het voor de rijken en de bedrijven gemakkelijker heeft gemaakt om belastingen te ontwijken. Om die redenen hebben de maatschappelijke middenveldorganisaties beslist dit probleem aan te pakken, om tegen de trend van grotere belastingonrechtvaardigheid in te gaan. Door de kwestie op de internationale agenda te plaatsen, probeert het middenveld de politieke wil aan te zwengelen om corrupte belastingpraktijken te bestrijden.

3.1 De oorsprong van de belastingontwijkingsindustrie

Het is belangrijk om iets van de historische achtergrond voor de huidige situatie te begrijpen.

Het 'offshore' fenomeen begon waarschijnlijk in de Verenigde Staten, toen staten zoals New Jersey en Delaware begrepen dat ze bedrijven uit meer welvarende staten konden

aantrekken door belastingvoordelen aan te bieden, op voorwaarde dat die in zich in hun staten lieten registreren. Het lijkt ongelofelijk, maar die praktijk, die begon op het einde van de negentiende eeuw, leek al in heel wat opzichten op de moderne belastingpraktijken.

De eerste echte gevallen van internationale belastingplanning werden georganiseerd in het begin van de twintigste eeuw, toen rijke mensen gebruik begonnen te maken van offshore trusts, die in plaatsen zoals de Britse Kanaaleilanden gevestigd waren. Ze maakten hierbij gebruik van het vreemde Britse verschijnsel van scheiding tussen domicilie en de verblijfplaats voor belastingen. In de jaren 1920 opende de rechtspraak van het Verenigd Koninkrijk voor beweeglijke personen nieuwe mogelijkheden om belastingen te ontwijken. Een rechtbank oordeelde toen dat een vennootschap in het Verenigd Koninkrijk niet aan de eigen belasting onderworpen was, indien zijn raad van bestuur in een ander land vergaderde en al zijn activiteiten in overzeese gebieden verrichtte. Dit betekende in één klap de legalisering van het concept van scheiding tussen de oprichting van een vennootschap en zijn verplichting om belasting te betalen. Dit concept overleefde in de wetgeving van het Verenigd Koninkrijk tot de jaren 1990, toen het de basis was geworden voor de werking van de meeste belastingparadijsvennootschappen overal ter wereld.

En in de jaren 1930 werd dan in Zwitserland het idee ingevoerd om voor personen de verplichting van belastingbetaling te scheiden van het concept van fiscale woonplaats. In die jaren begon Zwitserland aan internationaal beweeglijke personen een fiscale woonplaats aan te bieden. Van hen werd enkel geëist dat ze eens per jaar een vast bedrag aan belasting betaalden, dat vooraf werd overeengekomen, en niet varieerde volgens de inkomsten, waarover trouwens geen verdere details dienden te worden onthuld. Dit concept werd elders op ruime schaal gekopieerd.

De andere belangrijke Zwitserse bijdrage tot belastingonrechtvaardigheid is het bankgeheim, een concept dat tijdens de Franse Revolutie (ten voordele van de Franse aristocratie) ontwikkeld werd, maar dat toen vast verankerd werd. De Zwitsers geloofden

in die tijd dat dit hen als klein land, zonder toegang tot de zee, een concurrentievoordeel zou bezorgen in een vijandige Europese omgeving.

Al die zaken gebeurden niet bij toeval, maar werden met het oog op commercieel profijt uitgedacht en uitgebuit door advocaten en accountants, in samenwerking met hun bankiers.

3.2 De accountants

Accountants hebben de grootste rol gespeeld bij het bevorderen van de belastingonrechtvaardigheid. Veel van de belastingplanningen, die geleid hebben tot de huidige situatie van belastingonrechtvaardigheid, vonden plaats in het Britse commerciële en juridische milieu, waarin het eerder accountants dan advocaten zijn die in de voorste gelederen van het belastingadvies werkzaam zijn. Accountants hebben zich in toenemende mate georganiseerd in transnationale bedrijven of partnerships. Dit gebeurde hoofdzakelijk vanuit de vraag om hun transnationale klantenbedrijven te kunnen auditeren volgens de wettelijke bepalingen van de meeste ontwikkelde landen.

Na vele hergroeperingen en fusies, en na het failliet van Arthur Andersen, zijn er nu nog slechts vier grote accountancybedrijven in de wereld.

Het zijn (in de huidige volgorde van grootte):

- Pricewaterhouse Coopers (PWC);
- Deloitte Touche Tohmatsu;
- KPMG;
- Ernst & Young;

Die firma's hebben samen een jaarlijks inkomen van 55 miljard dollar. Al die bedrijven opereren in 139 landen. KPMG had in 1998 kantoren in meer dan 30 landen die, volgens de OESO, onaanvaardbare belastingpraktijken aanboden, hoewel het bedrijf sindsdien wel een klein aantal van die kantoren gesloten heeft of een nieuwe naam gegeven heeft. Allemaal hebben ze kantoren in alle grote belastingparadijzen van de wereld. Ieder van hen is in ernstige mate betrokken geweest bij het bevorderen van belastingparadijs-activiteiten.

PWC, Ernst & Young, en in het bijzonder KPMG, werden in 2003 door het 'US Senate

Permanent Subcommittee' zwaar bekritiseerd voor het verkopen van 'belastingproducten' in de Verenigde Staten. Deze Amerikaanse senaatscommissie oordeelde dat sommige van die producten bijna zeker onwettig waren. Ze kwam tot de bevinding dat KPMG minstens 180 miljoen dollar opbrengsten uit de verkoop van dergelijke belastingconstructies haalde en dat dit de Amerikaanse schatkist waarschijnlijk tot 85 miljard dollar aan verloren inkomsten had gekost.

Deloitte en Andersen (Andersen is nu praktisch opgeslorpt door Deloitte) werden in het verslag van de Amerikaanse senaat over het faillissement van Enron bekritiseerd voor het werk dat ze verricht hadden voor dit energiebedrijf. Enron had tussen 1996 en 1999 winsten van 2,3 miljard dollar aangegeven, maar betaalde geen belastingen. Enron had een netwerk georganiseerd van 3500 personen, waarvan er minstens 440 in de Kaaiman Eilanden alleen al geregistreerd waren.

KPMG werd door de 'US Bankruptcy Court' zwaar bekritiseerd voor haar rol in het opzetten van belastingontwijkingsconstructies zonder economische inhoud, ten voordele van WorldCom, net voor die onderneming failliet ging. Die constructies werden ontworpen om miljarden dollars aan belastingen te ontwijken door (later volledig kunstmatig gebleken) licenties inzake 'management foresight' (vooruitziendheid van het management) goed te keuren. Gezien het spectaculaire faillissement van WorldCom is het niet moeilijk om in te zien dat zo'n 'management foresight' weinig waarde had.

Bovendien komen de bewijzen van onbehoorlijk gedrag van deze firma's niet alleen uit de Verenigde Staten. In 2005 sprak het Europese Hof van Justitie zich uit over een door KPMG gepromote constructie om de Britse verkoopbelasting of BTW te ontwijken. In zijn promotiedocumenten voor dat product gaf KPMG toe dat ze wel wisten dat de Britse belastingoverheden die constructie wel als 'onaanvaardbare belastingontwijking' zouden beschouwen. KPMG adviseerde dit product desondanks aan nieuwe klanten van hun firma. Het Hof oordeelde dat de KPMG's 'tax shelter' een ontoelaatbare manier was om BTW te ontwijken.

Die firma's zijn uiteraard niet de enige die een cultuur van belastingontwijking stimuleren. Maar zij dragen een bijzondere verantwoordelijkheid, wegens een aantal redenen:

- Door omvang domineren ze wereldwijd het beroep van accountancy.
- Ze zijn zo groot dat nog een ander faillissement zou betekenen dat de auditmarkt zou ineenstorten wegens gebrek aan keuze tussen firma's die dit werk doen. Ze pleiten daarom voor speciale privileges voor zichzelf, maar schijnen hun verplichtingen tegenover de maatschappij niet te willen erkennen.
- Ze bepleiten steeds de zaak van 'corporate responsibility' (bedrijfsverantwoordelijkheid), ongetwijfeld omdat ze er een gelegenheid voor geldgewin inzien, maar lijken niet te willen erkennen dat ze een kritische rol spelen in het stimuleren van 'bedrijfsonverantwoordelijkheid' door het ontwijken van belastingen.
- Hoewel ze ongetwijfeld willen vermijden betrokken te worden bij de vuilere en meer criminele onderkant van de offshore belasting- en accountingmarkt, geven ze door hun respectabele aanwezigheid aan vele belastingparadijzen ter wereld toch een schijn van wettigheid die ze niet verdienen.
- Deze firma's willen zich voordoen als bastions van de samenleving, door het promoveren van kunsten, academische leerstoelen of zelfs instituten voor ethica, maar wensen hun eigen activiteiten niet kritisch onder de loep te nemen.

KPMG wordt bijvoorbeeld geleid vanuit een geheimzinnig Zwitsers hoofdkantoor, terwijl de internationale verrichtingen van PWC verborgen worden achter een duistere vennootschap in Londen, die beweert geen inkomsten te hebben, maar wel een wereldwijde website beheert. Hoewel de firma's hun rekeningen openbaar maken, gebeurt dit in het geval van PWC slechts de laatste paar jaren, en heel aarzelend. De gegevens die bekendgemaakt worden, zijn bovendien niet die welke vereist zijn om hun omvangrijke commerciële operaties te begrijpen en in detail te onderzoeken.

- Die firma's gebruiken hun bevoorrechte posities als regeringsadviseurs om hun eigen belangen en die van hun klanten te

bevorderen. Bijvoorbeeld, in 2004 steunden partners van KPMG en PWC in Jersey in naam een voorstel om een regressieve verkoopbelasting in te voeren, maar lobbyden om zelf van die belasting te worden vrijgesteld "om hun concurrentiepositie te beveiligen".

Het is duidelijk dat die firma's politiek actief zijn om belastingstructuren te scheppen die verantwoordelijk zijn voor veel belastingongerechtigheid in de wereld.

Die firma's hebben daarom een bijzondere verantwoordelijkheid om:

- hun steun aan belastingparadijspraktijken te beëindigen;
- alle vormen van belastingplanning die belastingontwijkend werken stop te zetten;
- geen belastingbeleidsmaatregelen meer te bevorderen die de belastingonrechtvaardigheid doen toenemen.

Ze hebben bovendien nog een andere plicht. Hun leden domineren namelijk het bestuur van de meeste beroepsinstellingen van accountants overal ter wereld. Die beroepsorganisaties bepleiten 'ethische gedragscodes'. Uit onderzoek van TJN blijkt dat geen van die ethische codes het gebruik van belastingparadijzen, agressieve belastingplanning of belastingontwijkend gedrag door zijn leden veroordeelt. Met het oog op hun bevoorrechte positie hebben accountants de plicht om een verandering in de beroeps-ethiek van de accountants te ondersteunen, zodat al die activiteiten verbannen worden.

3.3 De advocaten

Advocaten hebben bij het veroorzaken van belastingongerechtigheid de volgende kritische rollen gespeeld:

- ze hebben de wetregels geschreven die het mogelijk maakten dat veel belastingongerechtigheid kon plaatsvinden;
- ze hebben ernaar gestreefd de toepassing van die regels in praktijk te brengen;
- ze hebben een klimaat van angst gecreëerd, waarin men gelooft dat een persoon belasting wel moet ontduiken, als hij conform de wet wil handelen (wat uiteraard onwaar is);
- ze spelen in op de verwachtingen van de aandeelhouders (hoewel aan de aandeelhouders niet gevraagd wordt of dit wel zo is);

- ze stellen de commerciële contracten op waarin bepalingen worden opgenomen die het gebruik van offshore- en andere stappen inhouden om gebruik te maken van de geheime ruimte van de offshore wereld;
- ze stellen gewoonlijk de akten van trusts en andere documenten op, die het misbruik van dat soort constructies mogelijk maakt;
- ze treden op als gevolmachtigde stromanbestuurders en –aandeelhouders, of ze regelen de diensten van degenen die als dusdanig optreden.

Zoals dit het geval is met veel accountants, zijn er ook advocaten die liever geen gebruik maken van de wereld van offshore constructies en belastingparadijzen. Maar dat is jammer genoeg niet het geval voor het beroep in zijn geheel, en vele commerciële bedrijven zijn in grote mate betrokken bij het bevorderen van praktijken die gebruik maken van offshore structuren.

3.4 De banken

De wereld van de offshore financiën, en het belastingmisbruik dat ermee gepaard gaat, is afhankelijk van de aanwezigheid van grote banken in de offshore territoria. Banken neigen ertoe zich te concentreren in belastingparadijzen die geografisch in de nabijheid liggen van de regio's waar ze actief zijn. Zo bijvoorbeeld zijn de Kaaiman Eilanden een aantrekkingspool voor Zuid-Amerikaanse banken, terwijl in Bermuda en de Bahama's vooral banken uit de VS aanwezig zijn. Op de Kanaaleilanden is een sterke aanwezigheid van Britse en Europese banken. De offshore territoria in de Stille Oceaan hebben dan weer meer banden met Australische en Nieuw-Zeelandse banken. Maar nergens werkt een bankservice van een offshore territorium geïsoleerd.

Mensen bankieren offshore omdat ze de naam van de banken kennen en voldoende vertrouwen om er hun geld aan te geven. Indien de banken daar niet zouden actief zijn, zou de offshorewereld niet kunnen bestaan. En zonder het bankgeheim, dat al die banken ondersteunen, zou de administratie van het wereldbelastingstelsel aanzienlijk goedkoper en effectiever zijn. Om die reden spelen

de toonaangevende transnationale banken een grote rol in de wereld van de offshore. Ze spelen ook een substantiële rol in de wereld van de agressieve belastingontwijking en –ontduiking. In de officiële rapporten die in de VS gepubliceerd werden, en waarin de grote accountantsondernemingen aangeklaagd werden omdat ze ontoelaatbare belastingproducten leverden, werden talrijke grootbanken vernoemd, die welbewust de fondsen leverden om die transacties mogelijk te maken. Onder meer vernoemde men Deutsche Bank, die bewust de belastingproducten van KPMG financierde. JP Morgan Chase en Citigroup werden eveneens op verschillende manieren bekritiseerd wegens hun rol in de ondergang van Enron, waarbij offshore constructies door hen gefinancierd werden.

3.5 De transnationale bedrijven

Transnationale bedrijven verdienen een speciale vermelding bij degenen die belastingonrechtvaardigheid bevorderen. Zij zijn natuurlijk belastingbetalers, maar hun rol dient om verschillende redenen te worden belicht:

- ze zijn de grootste belastingbetalers (of zouden het moeten zijn);
- ze hebben, meer dan andere belastingbetalers, de gelegenheid om binnen de letter van de wet misbruik te maken de belastingstelsels op deze wereld;
- als ze een overtreding begaan, dan is dit overduidelijk en veroorzaakt het kosten voor een groot aantal mensen.

Dit legt de transnationale bedrijven een bijzondere verantwoordelijkheid op, om ervoor te zorgen dat ze hun verschuldigde belastingen betalen in de landen waar ze winst maken. Er zijn echter overtuigende bewijzen dat ze dat niet doen. Integendeel, in bijna alle gevallen argumenteren de transnationale bedrijven dat:

- belastingen een kost zijn;
- kosten maximaal gereduceerd moeten worden;
- ze het aan hun aandeelhouders verplicht zijn om dit te doen;
- ze bijgevolg waar mogelijk belastingen moeten ontwijken.

Dit is een achterbakse argumentatie. In de

eerste plaats zijn de belastingen geen kost. Accountants tonen dit aan door de winst vóór belastingen in de winst- en verliesrekening te boeken, en dit bedrag daarna over twee rubrieken te verdelen. De eerste overdracht is de belasting en de tweede overdracht zijn de dividenden die aan de aandeelhouders worden uitbetaald. De op de winst verschuldigde belasting wordt in geen enkele boekhoudkundige norm als een kost beschreven. Net zoals dividenden, gaat het om een teruggave van een door het bedrijf gerealiseerd overschot aan een belanghebbende partij. Bijgevolg kan er in een bedrijf geen verplichting bestaan om de belastingkost te minimaliseren, omdat belasting geen kost is. In de meeste landen van de wereld is deze stelling trouwens in overeenstemming met het vennootschapsrecht. Want in de meeste gevallen bepaalt het wetboek op de vennootschappen dat een vennootschap ten voordele van de aandeelhouders beheerd moet worden. En in vele gevallen wordt die verplichting ook aangevuld door een verplichting om rekening te houden met de belangen van de andere belanghebbenden.

Wat echter zeker is, is dat het vennootschapsrecht van een onderneming niet eist om:

- buiten de geest van de wet te handelen;
- het risico te nemen wetten te overtreden;
- zijn handelingen te verheimelijken (ook voor de aandeelhouders);
- de belastingstelsels te ondermijnen die een ondersteuning vormen van de maatschappij waarin zijn belanghebbenden leven, door hen de passende bijdragen niet te betalen.

Er is jammer genoeg evenmin een bewijs dat transnationale bedrijven of hun belastingadviseurs de mening van de aandeelhouders in die materie zouden gevraagd hebben. Men kan geredelijk aannemen dat veel aandeelhouders van pensioenfondsen, beleggingsfondsen en gestructureerde spaarfondsen niet wensen dat een bedrijf zijn belastingen minimaliseert. En ze zouden dat zeker niet willen, indien zulks het risico inhield van:

- illegale handelingen, zoals in veel belastingplanningen;
- onderbetaling aan ontwikkelingslanden,

zoals in veel 'transfer pricings';

- het op korte termijn creëren van kunstmatig opgezwollen aandelenprijzen door het onderschatten van de belastingverplichtingen;
- belastingverhogingen voor alle andere leden van de maatschappij.

3.6 Belastingparadijs-jurisdicties

De in Kader 2 opgesomde belastingparadijzen en microstaten dragen ook een verantwoordelijkheid voor het probleem van de belastingonrechtvaardigheid. Allemaal hebben ze op de een of andere manier bijgedragen tot het creëren van een systeem dat het onevenwicht in de verdeling van de wereldrijdommen stimuleert en een duurzame ontwikkeling verhindert.

Sommige van die microstaten zien geen uitweg in het dilemma dat ze voor zichzelf geschapen hebben. In plaatsen als de Kaaiman Eilanden of Jersey is meer dan vijftig procent van de economie afhankelijk van de financiële dienstenindustrie. Als hun belastingparadijsactiviteit zou stoppen, dan zou de economie van die plaatsen op korte termijn ineenstorten. Het gaat hier echter om kleine gebieden, en de kosten om hen gedurende een overgangstijd de nodige steun te verlenen voor een meer duurzame economie zijn verwaarloosbaar, in verhouding tot de kosten die zij momenteel aan de wereldeconomie opleggen.

Voor landen zoals Zwitserland, het Verenigd Koninkrijk en Luxemburg, die allen belangrijke belastingparadijzen zijn, is het probleem er een van politieke wil.

De OESO heeft getracht om maatregelen te nemen tegen sommige kleinere staten die het mondiale belastingstelsel misbruikten door schadelijke belastingpraktijken, met inbegrip van de klassieke belastingparadijspraktijken.

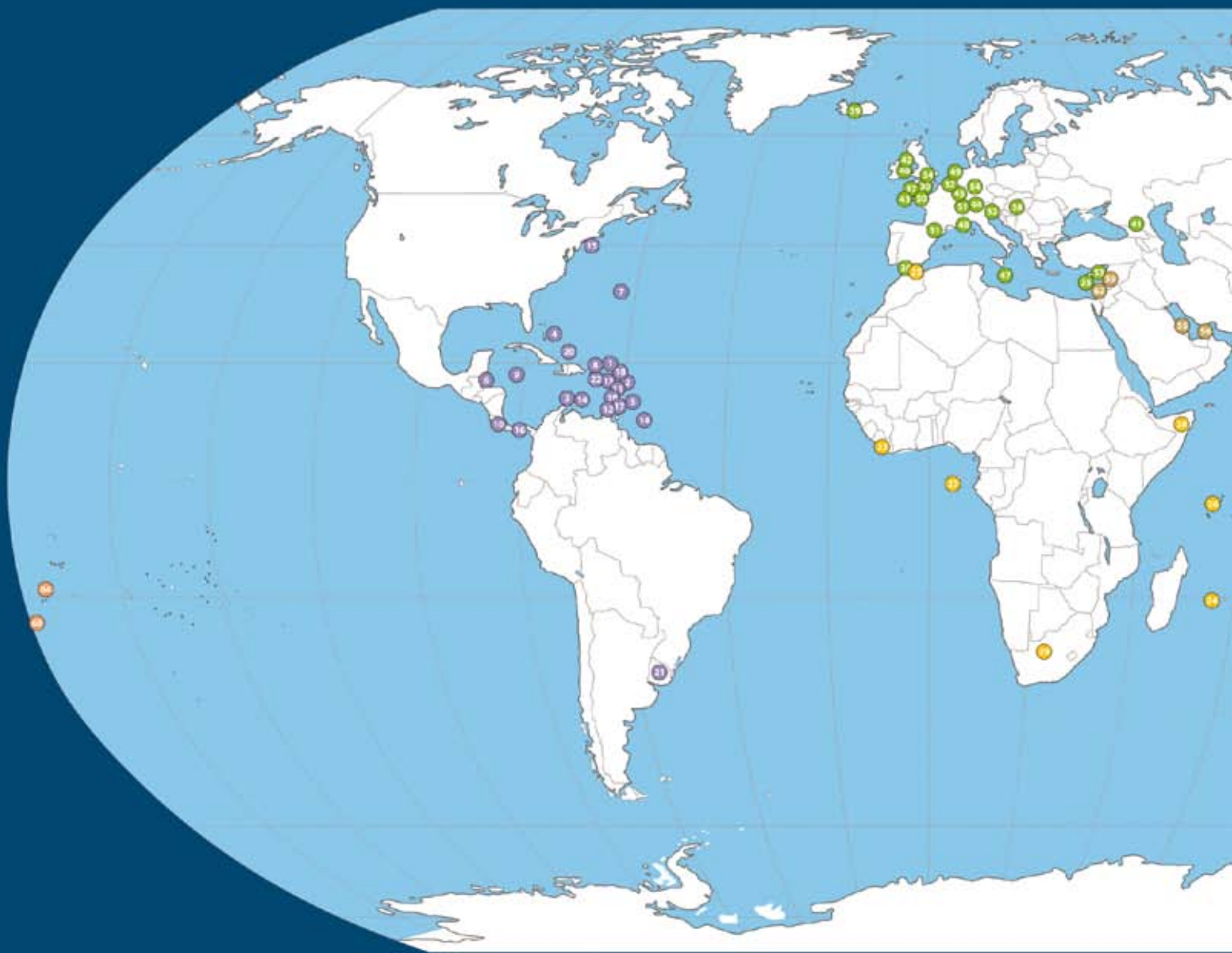
De OESO en de EU zijn minder succesvol geweest om hun eigen lidstaten, die hetzelfde doen, op de vingers te tikken.

Het is dringend nodig om een consistente aanpak te realiseren tegen de schadelijke belastingpraktijken, met inbegrip van te lage belastingpercentages, het onvermogen om belastingen te heffen op niet-inwoners

Tax havens by reg

The Caribbean and Americas

1 Anguilla	10 Costa Rica	19 Saint Vincent and the Grenadines *
2 Antigua and Barbuda *	11 Dominica *	20 Turks and Caicos Islands
3 Aruba *	12 Grenada	21 Uruguay *
4 The Bahamas	13 Montserrat *	22 US Virgin Islands *
5 Barbados	14 Netherland Antilles	
6 Belize	15 New York	
7 Bermuda	16 Panama	
8 British Virgin Islands	17 Saint Lucia *	
9 Cayman Islands	18 St Kitts & Nevis *	

Africa

- 23 Liberia
- 24 Mauritius
- 25 Melilla *
- 26 The Seychelles *
- 27 São Tomé e Príncipe *
- 28 Somalia *
- 29 South Africa *

Middle East and Asia

- 55 Bahrain
- 56 Dubai *
- 57 Hong Kong
- 58 Labuan
- 59 Lebanon
- 60 Macau *
- 61 Singapore
- 62 Tel Aviv *
- 63 Taipei *

ion

Europe

30 Alderney *	39 Iceland *	48 Monaco
31 Andorra	40 Ireland (Dublin) *	49 Netherlands
32 Belgium *	41 Ingushetia *	50 Sark
33 Campione d'Italia *	42 Isle of Man	51 Switzerland
34 City of London	43 Jersey	52 Trieste *
35 Cyprus	44 Liechtenstein	53 Turkish Republic of Northern Cyprus *
36 Gibraltar	45 Luxembourg	54 Frankfurt
37 Guernsey	46 Madeira *	
38 Hungary *	47 Malta *	

Indian and Pacific Oceans

64 The Cook Islands	69 Niue *
65 The Maldives *	70 Samoa *
66 The Marianas	71 Tonga *
67 Marshall Islands	72 Vanuatu
68 Nauru *	

hotspots

Kader 2. Belastingparadijzen in de wereld

Het Caribisch gebied en de beide Amerika's

1. Anguilla
2. Antigua en Barbuda *
3. Aruba *
4. Bahamas
5. Barbados
6. Belize
7. Bermuda
8. Britse Maagdeneilanden
9. Kaaiman Eilanden
10. Costa Rica
11. Dominica *
12. Grenada
13. Montserrat *
14. Nederlandse Antillen
15. New York
16. Panama
17. Saint Lucia *
18. St Kitts & Nevis *
19. Saint Vincent and the Grenadines *
20. Turks and Caicos Islands
21. Uruguay *
22. US Virgin Islands *

Afrika

23. Liberia
24. Mauritius
25. Melilla *
26. Seychellen *
27. São Tomé e Príncipe *
28. Somalië *
29. Zuid-Afrika *

Europa

30. Alderney *
31. Andorra
32. België*
33. Campione d'Italia *
34. De Londense City
35. Cyprus
36. Frankfurt
37. Gibraltar
38. Guernsey
39. Hongarije*
40. IJsland *
41. Ierland (Dublin) *
42. Ingoesetië *
43. Het eiland Man
44. Jersey
45. Liechtenstein
46. Luxemburg
47. Madeira *
48. Malta *
49. Monaco
50. Nederland
51. Sark
52. Zwitserland
53. Triëst *
54. Turkse Republiek van Noord-Cyprus *

Midden-Oosten en Azië

55. Bahrain
56. Dubai *
57. Hong Kong
58. Labuan
59. Libanon
60. Macao *
61. Singapore
62. Tel Aviv *
63. Taipei *

Indische en Stille Oceanen

64. Cook eilanden
65. Maldiven *
66. Marianen
67. Marshall eilanden
68. Nauru *
69. Niue *
70. Samoa *
71. Tonga *
72. Vanuatu

Bron: Economist Intelligence Unit, OECD, John Christensen and Mark Hampton (Britse academici die op dit gebied onderzoek verrichten)

Nota: In deze lijst van 72 landen en territoria zijn niet de territoria begrepen die weliswaar enkele kenmerken van een belastingparadijs hebben, maar waarvan weinig gebruik wordt gemaakt, zoals bv. Nieuw-Zeeland. De 34 territoria met een asterisk zijn gebieden die hun activiteiten, volgens Christensen en Hampton, in de laatste 25 jaar ontwikkeld hebben. Zij betekenden bijna een verdubbeling van het aantal belastingparadijzen voor die periode.

en de weigering om belastinggegevens tussen landen uit te wisselen. Alle belastingparadijzen, groot of klein, ontwikkeld of in ontwikkeling, delen die verantwoordelijkheid zonder uitzondering, maar de rijkere naties hebben een grotere verantwoordelijkheid, omdat ze door het handhaven van hun systemen een rechtstreekse druk op de schouders van de armen in deze wereld laden.

3.7 Belastingbetalers

Uiteraard zouden de hierboven beschreven belastingonrechtvaardigheden niet kunnen plaatsvinden zonder de medewerking van individuen die graag van het systeem gebruikmaken. In een rechtvaardige wereld

zou men kunnen hopen dat een oproep tot redelijkheid en gemeenschapsbelang voldoende zou zijn, om de mensen die gebruik maken van belastingparadijzen en andere agressieve praktijken inzake belastingplanning te ontmoedigen. In werkelijkheid is het zo dat, zodra er een gelegenheid bestaat, sommigen er gebruik van zullen maken.

Daarom concentreren we de aanbevelingen die we verder in dit rapport zullen maken, op de volgende punten:

- het stopzetten van het aanbieden van deze diensten;
- het profiteren ervan bemoeilijken;
- ervoor te zorgen dat de boetes voor zij die er gebruik van maken voldoende zijn om zij die het overwegen af te schrikken.

4. Instellingen die zich toeleggen op de mondiale belastingproblematiek

Het probleem van de belastingproblematiek staat op de agenda van talrijke organisaties en middenveld-groeperingen. De voornaamste organisaties die zich bezig houden met belastingonrechtvaardigheid zijn:

4.1 De OESO

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) publiceerde in 1998 zijn rapport *Harmful Tax Competition*. Daarin identificeerde de OESO deze schadelijke belastingpraktijken, waarvan vele verbonden zijn met de belastingparadijzen. Tevens werden er uitgebreide aanbevelingen gedaan om die praktijken te bestrijden.

De OESO voegde daarmee haar stem bij die van de Financial Action Task Force, die sinds 1989 kritiek uitoefende op de belastingparadijzen, wegens hun rol bij het witwassen van geld. Het Financieel Stabiliteitsforum sloot zich in 1999 aan bij die gemeenschappelijke kritiek, en beoogde daarbij vooral de internationale financiële stabiliteit door het uitwisselen van informatie en internationale samenwerking inzake financieel toezicht. De OESO-benadering richtte zich vooral op het elimineren van schadelijke praktijken via gemeenschappelijke acties, die tegen 2005 door alle deelnemende juridische instanties overeengekomen moeten zijn. Die deadline is er nu, maar het is duidelijk dat, hoewel er vooruitgang werd geboekt, nog heel wat werk voor de boeg ligt. Dat is voornamelijk te wijten aan conflicten tussen de belastingparadijzen die de OESO in het vizier had en het onvermogen van de OESO om sommige van zijn lidstaten te doen stoppen met de praktijken die als schadelijk werden gekwalificeerd.

Toch moet de bereikte vooruitgang worden toegejuicht. De omgeving waarin belastingparadijzen opereren, werd door het OESO-initiatief gewijzigd.

4.2 De Europese Unie

De Europese Unie (EU) heeft in de jaren '90 ook de problemen van schadelijke belastingpraktijken binnen zijn grenzen geïdentificeerd. Het was voor de EU weinig zinvol om te werken aan een eenheidsmarkt tussen

zijn leden, indien die elkaar met belastingen beconcurrerden.

De EU heeft twee dingen gedaan. In de eerste plaats heeft de EU zijn lidstaten dringend verzocht om een einde te maken aan de preferentiële belastingstelsels, waardoor er beperkingen kwamen aan sommige van de meer esoterische belastingstructuren die door sommige lidstaten werden aangeboden, in het bijzonder in Ierland en de Benelux.

Die stap had tevens als resultaat dat op het Verenigd Koninkrijk druk werd uitgeoefend, om van het Verenigd Koninkrijk te eisen dat het een einde stelde aan sommige oneerlijke praktijken van belastingparadijzen, die actief waren in zijn overzeese gebieden en gebiedsdelen van de Britse Kroon. Door die druk wordt nu van deze belastingparadijzen geëist dat zij aan bedrijven in het bezit van eigen inwoners dezelfde belastingtarieven aanbieden, als aan bedrijven in het bezit van niet-inwoners. In vele gevallen is dit contraproductief gebleken, omdat die belastingparadijzen daarop gereageerd hebben met het aanbieden van een lage of nul-bedrijfsbelasting, maar veel van die mechanismen lijken op termijn niet houdbaar, en het is waarschijnlijk dat deze actie ernstige impact op de toekomst van deze territoria zal hebben.

Het tweede initiatief van de EU bestond erin de automatische uitwisseling van informatie tussen de lidstaten te bevorderen inzake bank- en ander depositobezit dat ondergebracht wordt in een andere lidstaat dan de woonstaat. Dit heeft aanzienlijke politieke moeilijkheden veroorzaakt, deels omdat die bepaling niet enkel op de EU van toepassing is, maar ook op sommige gebiedsdelen van de Britse Kroon, zoals Jersey, Guernsey en het eiland Man, en eveneens op sommige Europese niet-EU landen zoals Zwitserland en Liechtenstein.

Bovendien hebben sommige EU-lidstaten en ook Zwitserland nog niet het principe van een automatische informatie-uitwisseling aanvaard. België, Luxemburg en Oostenrijk hebben er voor gekozen om een bronbelasting op de rentebetalingen toe te passen, liever dan tegen de zin van hun bankklanten deel te nemen aan de automatische uitwisseling van belastinggegevens. De bankklanten in die landen kunnen dan

ook kiezen tussen de specifieke bronbelasting van het desbetreffende land of een vrijwillige aangifte in eigen land. De tarieven van de bronbelasting op de rente zullen geleidelijk stijgen om de vrijwillige aangifte te stimuleren. De huidige situatie van de Europese spaarrichtlijn (richtlijn 2003/48/EG betreffende de belastingheffing op inkomsten op spaargelden in de vorm van rentebetaling) is verre van ideaal. De optie van de bronbelasting ondermijnt het systeem van automatische uitwisseling van belastinggegevens, maar nog belangrijker, de richtlijn is enkel van toepassing op rekeningen die door natuurlijke personen gehouden worden. Ze heeft dus geen betrekking op fondsen in trusts en bedrijven, en dit is de wijze waarop de meeste offshore activa worden ondergebracht. Maar de Europese spaarrichtlijn heeft toch het principe van de automatische uitwisseling van belastinggegevens ingevoerd, en dat is een welkome stap in de richting van een globaal raamwerk voor de automatische uitwisseling van informatie. Ze verschaft ook een beleidskader dat kan worden uitgebreid tot alle bankrekeningen en alle landen.

4.3 De Verenigde Naties

De rol van de Verenigde Naties inzake belastingen is niet erg bekend. De eerste bijdrage van de VN bestond erin de naties te stimuleren om onderlinge overeenkomsten inzake dubbele belastingheffing af te sluiten, met het oog op een vlotte werking van de internationale belasting. De Volkenbond was in de jaren 20 van vorige eeuw met dit proces begonnen. De VN heeft ook een model van verdrag inzake dubbele belasting opgesteld, maar de meeste landen hebben dit model vervangen door het model dat door de OESO werd opgemaakt, en de meeste verdragen inzake dubbele belasting zijn nu volgens het OESO-model opgesteld.

De tweede rol van de VN is dat zij een weinig bekend comité herbergt, namelijk het 'Committee of Experts on International Cooperation in Tax Matters' (comité van deskundigen inzake internationale belastingssamenwerking). Dit comité is sinds 1974 onder verschillende vormen bijeengekomen. Op dit ogenblik lijkt de invloed ervan beperkt, maar zijn status werd in 2004 versterkt,

blijkbaar overeenkomstig de wens van de Algemeen Secretaris van de VN, Kofi Annan. De betekenis van die statusverhoging is belangrijk, want het is het enige wereldomvattende comité dat zich bezig houdt met de belastingproblematiek, en het kan mogelijk de basis vormen van een mondiale belastingoverheid, waarover we het in ons laatste hoofdstuk nog zullen hebben.

4.4 Regeringen

Sommige regeringen stimuleren de activiteiten van belastingparadijzen. Andere doen grote inspanningen om ze te bestrijden. Weer andere regeringen doen beide tegelijk. Het parlement van Jersey was bijvoorbeeld in 2005 een van de meest draconische maatregelen tegen belastingontwijking aan het invoeren, om hun eigen inwoners te beletten gebruik te maken van de belastingontwijkingdiensten, die Jersey stimuleert om aan de burgers van andere landen te verkopen. Deze houding geeft een duidelijke maatstaf voor het beoordelen van de houding van een land tegenover belastingonrechtvaardigheid. Indien een land consistent is in zijn aanpak, bemoeilijkt het de deelname van iedereen aan oneerlijke belastingpraktijken en streeft het een zo eerlijk mogelijk belastingstelsel na, zowel voor de eigen inwoners als voor zij die op zijn grondgebied zaken doen. Dan is dat land op de goede weg. En er zijn steeds meer tekenen die erop wijzen dat regeringen overal ter wereld bereid zijn om het probleem van de belastingonrechtvaardigheid aan te pakken, op zijn minst in die mate dat zij daardoor hun verloren belastinginkomsten kunnen recupereren. Bijgevolg zijn er duidelijk trends waarneembaar in de richting van:

- het invoeren in de belastingwet van algemene bepalingen tegen belastingontwijking;
- strengere boetes voor belastingontwijking en -ontduiking;
- beperkingen van de rechten van accountants, advocaten en anderen om programma's voor belastingplanning te verkopen, zonder aan de belastingoverheden te melden wat ze aan het doen zijn;
- internationale samenwerking om die misbruiken aan te pakken, tegelijk op multilateraal niveau via de OESO, EU, enz., en op bilateraal niveau. Zo werken bijvoor-

beeld de belastingautoriteiten van de VS, Verenigd Koninkrijk, Australië en Canada momenteel samen om de internationale belastingontwijking te bestrijden;

- maatregelen van de regeringen om belastingmisbruik aan te pakken. De 'case study' van Ierland, die u verder in dit rapport vindt, is een goede illustratie hiervan.

Al deze acties zijn toe te juichen, maar het is evenzeer waar dat veel landen en internationale organisaties geneigd blijven om een beleid te voeren dat leidt tot belastingonrechtvaardigheid, zoals belastingconcurrentie. De Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk b.v. hebben een dergelijke tendens, net zoals de OESO. Dit betekent dat hun parallelle bestrijding van schadelijke belastingpraktijken intellectueel zwak uitvallen. Alle regeringen moeten een consistente aanpak hebben in die materie, zodat hun engagement voor belastingrechtvaardigheid ondubbelzinnig is.

4.5 Het maatschappelijk middenveld

Het maatschappelijk middenveld houdt zich in toenemende mate bezig met de problematiek van kapitaalvlucht, belastingontwijking, belastingontduiking en belastingconcurrentie, die duidelijk beschouwd worden als hinderpalen voor het inzetten van de nodige middelen in de ontwikkelingslanden. In juni 2000 publiceerde een van de grote ontwikkelings-NGO's een rapport met als titel *Tax Havens: Releasing the hidden miljards for poverty eradication*. De oprichting van het Tax Justice Network was gedeeltelijk het gevolg van de publicatie van dat rapport. De organisatie US Citizens for Tax Justice houdt zich eveneens bezig met deze problematiek, maar vanuit een nationaal standpunt. TJN

daarentegen is in de eerste plaats internationaal gericht.

ATTAC, een beweging die ontstond ter ondersteuning van de Tobintaks in Frankrijk, is vanaf 2000 uitgegroeid tot een internationale drukkingsgroep, die zich actief toelegt op de problemen van belastingfraude, financiële misdaad en de misbruiken van belastingparadijzen. ATTAC-Duitsland nam het voortouw in de oprichting van TJN. Tot vrij recent was het internationale belastingbeleid een relatief alleenstaand campagnedomein. Misschien kan dit met een voorbeeld geïllustreerd worden. Toen de G8 in juni 2003 in Genève bijeenkwam, waren er meer dan 300.000 betogers en 3000 mensen schreven zich in om te lobbyen bij de afgevaardigden. Genève werd bijna volledig tot stilstand gebracht. In december 2003 kwam het VN 'Committee of Tax Experts' bijeen, ook in Genève, en het Tax Justice Network was toen de enige maatschappelijke groepering die aanwezig was om die vergadering toe te spreken.

Die situatie begint echter te veranderen. Hulporganisaties erkennen het belang van deze kwesties en bieden ondersteuning aan TJN of zijn zelf werkzaam op dit gebied. Jeffrey Owens, hoofd van het Centrum voor Belastingbeleid en -administratie binnen de OESO, verklaarde in november 2004 in de *Financial Times* dat "het feit dat niet-gouvernementele organisaties steeds meer de grote belastingontduikers aan de kaak stellen uiteindelijk zou kunnen leiden tot een gedragswijziging die vergelijkbaar is met wat inzake milieu- en sociale vraagstukken bereikt werd. Belasting bevindt zich nu op het punt waar de milieubeweging tien jaar geleden stond".

5. Op weg naar belastingrechtvaardigheid

Er kan veel gedaan worden tegen het probleem van belastingonrechtvaardigheid, zowel op nationaal als internationaal vlak. Daarvoor is alleen de politieke wil nodig. Campagnevoerders in het maatschappelijk middenveld hebben als taak een omgeving te creëren waarin deze politieke wil bestaat. De reeks thema's die besproken moeten worden is enorm en omvat onder meer de volgende punten:

- sociale vennootschapsverantwoordelijkheid
- automatische uitwisseling van informatie
- burgerschap en personenbelasting
- belastingheffing op vennootschappen
- nationale acties ter verbetering van de belastingheffing op personen en vennootschappen

- algemeen beginsel tegen belastingontwijking ('general anti-avoidance principle')
- mondiale belastingautoriteit (World Tax Authority - WTA)
- Belastingbijstand voor ontwikkelingslanden
- Overheden interpellieren voor verantwoording
- "Maak bekend wie je bent"
- Trusts
- Nationale agenda

Ierland is op vlak van bestrijding van belastingontduiking en -ontwijking bij de bevolking één van de meest succesvolle belastingoverheden. In Kader 3 wordt een samenvatting voorgesteld van hun handelwijze en resultaten.

Kader 3. Aanpak van belastingontduiking: 'case study' Ierland

De Irish Revenue Commissioners (Ierse Inkomsteninspecteurs) hebben in de zomer 2001 de Offshore Assets Group (OAG) opgericht. Zijn rol is:

- het definiëren van de methodes en middelen om offshore belastingen te ontduiken en te ontwijken
- het ontwikkelen van aangepaste en efficiënte middelen om offshore ontduiking en ontwijking tegen te gaan
- systemen ontwikkelen om personen te identificeren die offshore middelen van ontduiking en ontwijking gebruiken of gebruikt hebben

Vroeger onderzoek toonde aan dat het moeilijk zou zijn om informatie te verkrijgen van buitenlandse rechtsgebieden die geheimhouding promoten en met Ierland geen overeenkomsten van informatie-uitwisseling hebben. In de plaats daarvan focust OAG op de 'on-shore' informatie over niet belast geld dat offshore overgeheveld wordt.

Hun eerste succes was het bekomen van een gerechtelijk bevel in Ierland, waarbij een 'clearing bank' gevorderd werd om details te geven van transacties via een rekening waarvan de OAG wist dat ze gebruikt werd om sommen offshore over te hevelen.

Toen werd de groep er zich van bewust dat een offshore dochterbedrijf van een Ierse bank haar trustdiensten introk voor Ierse klanten. Dit bracht aan het licht hoe een dergelijke wijziging het mogelijk maakt informatie te verkrijgen over niet belast geld dat overgeheveld wordt naar trusts.

De OAG informeerde het Ierse moederbedrijf dat de belastingen een formeel onderzoek zouden instellen en dat hun klanten met belastingplicht een rectificatie-aangifte moesten indienen en vóór 28 juli 2003 hun betaling moesten verrichten, indien ze wilden vermijden dat ze vervolgd en publiekelijk geïdentificeerd zouden worden als belastingfraudeurs, en boetes zouden moeten betalen voor het indienen van foutieve, substantieel verhoogde aftrek van de belasting. Als gevolg daarvan betaalden meer dan 250 belastingbetalers in totaal 45 miljoen euro.

De OAG verkreeg een ander gerechtelijk bevel om informatie te bekomen over geldtransfers tussen Ierland en dochterbedrijven van een Ierse financiële instelling op het eiland Man. Na discussies tussen de OAG en het Ierse moederbedrijf, schreef het offshore dochterbedrijf naar zijn

klanten in gelijkaardige termen als de tekst die ontstaan was door vroeger onderzoek. Op de ultieme datum van 16 januari 2004 hadden zo'n 1.250 klanten meer dan 45 miljoen euro betaald aan de belastingen.

Na overlegvergaderingen tussen Frank Daly, de voorzitter van de Ierse belastinginspecteurs, en de CEO's (Chief Executive Officers) van de tien belangrijkste Ierse financiële instellingen, gingen de banken ermee akkoord hun dochter- en zusterbedrijven buiten het land te verzoeken hun klanten te informeren dat de OAG op 29 maart 2004 een onderzoek zou instellen, en dat hun rekeninghouders een raming en volledige betaling van hun schuld moesten voorleggen om vervolging, bekendmaking en hogere boetes te vermijden. De OAG bracht een boekje en belastingramingstabellen uit om te helpen bij de berekeningen. Met dit programma hebben ongeveer 11.500 belastingbetalers voor meer dan 600 miljoen euro betaald. Het totale bedrag dat de OAG als gevolg van zijn onderzoek tot nu toe ontvangen heeft, loopt op tot meer dan 750 miljoen euro.

Uit een commentaar op het OAG-initiatief blijkt dat Ierland "het enige land was in de wereld waarvan de inwoners hun individuele deposito's verminderd hebben op het eiland Man".

De volgende zet van de OAG is om diegenen die in gebreke blijven te overtuigen zich ook te scharen achter deze aangifteprogramma's. De groep heeft de namen verkregen van Ierse inwoners die zich niet opgegeven hebben in het eerste onderzoek. De gevallen worden momenteel onderzocht, met het oog op het innen van achterstallige belastingen en vervolging. De OAG gaat ook proberen meer bevelen van het Hoger Gerecht te bekomen om bij financiële instellingen details te vorderen over offshore geldtransfers door Ierse inwoners.

Deze vernieuwende aanpak van de Ierse Belastingen om transfers op te sporen van binnenlandse naar offshore bankrekeningen zou in vele landen kunnen worden overgenomen. Ierland is een tamelijk klein land, met zijn eigen beleid voor belastingparadijzen. Niettemin heeft het bijeenbrengen van 750 miljoen euro door de aanpak van belastingontwijking, een significante bijdrage geleverd voor de schatkist en duidelijk gemaakt dat bedrog niet aanvaardbaar is in zijn economie. Dit is een actie die andere regeringen in de wereld dringend zouden moeten volgen.

5.1. Sociale verantwoordelijkheid van de bedrijven

De campagne “Maak bekend wat je betaalt” (Publish What You Pay) begint succes te boeken in zijn oproep tot bedrijven in de olie-, gas- en ontginningssectoren om de belastingen en andere inkomsten die ze betalen aan de overheden van ontwikkelingslanden te publiceren. Ze hebben een aanzienlijke vooruitgang gemaakt, maar met hun werk onderstrepen ze de nood aan verdere actie. Terwijl er specifieke corruptieproblemen zijn geweest in deze sectoren en in de landen waar ze opereren, is het probleem van misbruik van de bedrijfsbelasting universeel. Vele bedrijven betalen niet de belasting die ze verschuldigd zijn aan tal van landen over de hele wereld.

Desondanks heeft de bedrijfswereld de specifieke taak een weg uit te stippelen om een voorbeeld te geven van het betalen van de verschuldigde belastingen aan de overheden van de landen waar ze werken. Niets weerspiegelt beter de rechtsverantwoordelijkheid van een bedrijf, dan het betalen van verschuldigde belastingen. Het betalen van belastingen is een belangrijk aspect in de economische impact van een bedrijf in het land of de landen waar ze werken.

Rapporten over belastingbetaling worden momenteel niet beschikbaar gemaakt. De Verenigde Staten liggen waarschijnlijk op kop wat betreft het vrijgeven van informatie over belastingbetaling, kort gevolgd door het Verenigd Koninkrijk en andere belangrijke ontwikkelde landen. Maar het is zelden mogelijk de volgende gegevens gemakkelijk te achterhalen:

- De namen van alle landen waar een transnacionaal bedrijf opereert
- De namen van de dochterbedrijven waarmee het bedrijf in deze landen opereert
- Welke omzet ze boeken in deze landen, zowel met andere bedrijven en personen dan zichzelf (derden), als met andere groepsbedrijven (inter-group sales)
- Hoeveel er wordt uitgegeven aan arbeidskosten in elk land
- Hoeveel er wordt uitgegeven voor andere goederen en diensten in elk land, zowel uitbesteed aan derden als op een intergroepsbasis

- Welke winsten ze boeken in elk land waar ze opereren
- Welke belastingen ze daar betalen
- Hoeveel activa ze aanwenden in elk land.

In feite beschikt elk transnacionaal bedrijf over deze informatie voor de interne boekhouding en het management. Deze informatie zou gepubliceerd moeten worden omdat:

- Een doorzichtig bedrijf bereid moet zijn bekend te maken waar en hoe het opereert.
- Bij het vrijgeven van deze informatie, snel duidelijk zal zijn wie zijn winsten wel of niet overhevelt om enig belastingvoordeel te behalen. Bijvoorbeeld, als de aangegeven opbrengst in ontwikkelingslanden over het geheel genomen aanzienlijk lager ligt dan het bedrijfsgemiddelde, kan dat betekenen dat die naar het buitenland getransfereerd werd. En als er opbrengst aangegeven wordt in een belastingparadijs, maar de meeste verkopen en aankopen die daar plaats vonden, verricht werden op een intergroepsbasis en slechts weinig mensen tewerkstelde, is het hoogst waarschijnlijk dat ‘transfer pricing’ activiteiten plaatsvonden.

Deze informatie zou het voor aandeelhouders, werknemers, leveranciers en overheden in contact met transnationale bedrijven, mogelijk maken de risico's in te schatten van met hen zaken te doen en er de overheden ook op duiden waar en hoe winst in de hele groep wordt aangegeven. Een doorzichtige boekhouding is een levensbelangrijk element voor rechtvaardige belasting, en TJN heeft een project voor een International Accounting Standard gepubliceerd om dit idee te promoten (zie website).

Kader 4 stelt een geval voor van Volcafé, een internationaal koffiehandelsbedrijf dat heel wat in het werk stelde om te verbergen hoe het een offshore dochterbedrijf gebruikte om zijn winsten wit te wassen in een belastingparadijs.

Niets weerspiegelt beter de rechtsverantwoordelijkheid van een bedrijf dan zijn belastingbetalingen. Het betalen van belastingen is een belangrijk aspect in de economische impact van een bedrijf in het land of de landen waar ze werken.

Kader 4. Acties voor transparantie – De zaak Cofina

Begin 2004 ontving de Zwitserse groep voor ontwikkeling 'Berne Declaration' documenten die aantoonde hoe het koffiebedrijf Volcafé (nu een deel van de ED&F Man groep) een brievenbusfirma in Jersey gebruikte om belastingrijke winst te boeken.

De uitgelekte "Instructies voor Offshore Facturatie" van Volcafé illustreert hoe het dochterbedrijf Cofina (COF) in Jersey werd gebruikt om winst wit te wassen. Cofina was slechts een brievenbusfirma. De koffie werd direct geleverd door de producerende landen aan de eindklanten, dus Cofina was enkel schijnbaar de verkoper.

Deze instructies gaven de volgende aanmaning aan managers van Volcafé's dochterbedrijven in exporterende landen: "Let erop dat alle communicatie met de uiteindelijke koper gedaan wordt in naam van COF en vermeldt duidelijk aan uw klanten dat ze alle documenten zullen krijgen in naam van COF".

Dochterondernemingen in producerende landen kregen instructies over hoe Cofina als een echt bedrijf te doen voorkomen. Het begon met de faxmachine: "U kan best uw faxmachine zodanig programmeren dat uw naam niet verschijnt op faxen die verstuurd worden in naam van COF. Indien u dit budgettair kan verantwoorden zou u een andere fax moeten installeren om de 'COF-faxen' te versturen".

In Jersey was er slechts één persoon die de belangrijke documenten ondertekende voor Cofina. Cofina hield ook de dossiers van deze documenten bij. De instructies drongen er bij de managers van exporterende landen op aan: "Tijdens de behandeling van de

contracten kan u de gemakkelijk te raadplegen documenten en informatie bij u houden, maar ze moeten wel apart en strikt geheim gehouden worden. De volledige klassering en documentatie moet bij COF blijven."

De zaak Cofina won aan publieke belangstelling door een reportage op de Zwitserse televisie, die steunde op materiaal dat aangebracht was door Berne Declaration. Slechts drie maanden later werd Cofina Jersey ontmanteld door Volcafé/ED&F Man. In augustus 2004 bevestigde het bedrijf dat ze niet langer "zaken deed via zogenaamde belastingparadijzen". De Cofina-transacties worden nu ingeschreven door Volcafé International Ltd, dat gevestigd is in Winterthur. Volcafé verklaarde dat "alle winsten voortkomend uit deze zaken belast zullen worden in Zwitserland".

Berne Declaration bekommert zich nog steeds over de eerlijke verdeling van de opbrengst van internationale goederenhandel. De offshore structuur van Volcafé was maar één voorbeeld van het gebruik van belastingparadijzen door firma's in de sector. Ondanks de ontbinding van hun offshore structuur, worden de winsten van Volcafé nog steeds belast in de hoofdzetels in de plaats van in het producerende land.

Er is duidelijk een wijziging nodig in de internationale normen inzake het gebruik van offshore bedrijven in goederenhandel. Een onderling sectoraal akkoord over gedragsrichtlijnen voor bedrijven uit de koffiesector zou al een eerste stap kunnen zijn. Berne Declaration heeft concrete voorstellen geformuleerd om het thema van de belastingen in de gedragscode op te nemen.

5.2 Automatische uitwisseling van informatie

Informatie-uitwisseling tussen de landen zou een duurzame maatregel zijn om de cultuur van belastingontduiking en -ontwijking aan te pakken. De Europese Unie heeft daarin al vooruitgang geboekt met de Europese spaarrichtlijn, die weliswaar beperkt in omvang is en uitgebreid zou moeten worden om alle landen hierbij te betrekken. Daarvoor werd er voorgesteld dat:

- Van alle banken en andere financiële instellingen als een wettelijke plicht geëist zou moeten worden, dat ze onthullen welke intrest, dividenden, royalty's, licenties, of nog andere inkomsten (inclusief voortkomend uit tewerkstelling) ze elk jaar betalen aan burgers van een ander land, met voldoende informatie om de identiteit van de begunstigde met zekerheid vast te kunnen stellen.
- Deze informatie automatisch uitgewisseld moet worden tussen de verschillende landen, zodat elk land toegang zou heb-

ben tot gegevens over inkomsten die betaald worden aan zijn burgers in andere landen, zodat ze die rechtmatig kunnen belasten.

- Bij niet-medewerking aan automatische informatie-uitwisseling, een land uitgesloten zou worden van economische voordelen, tot het meewerkt. Deze voordelen zouden kunnen zijn: toegang tot markten zonder invoer/uitvoerrechten, het recht op belastinginformatie in ruil, het recht op een niet-belastbaar inkomen voor zijn burgers of nog het recht op aftrek ter voorkoming van dubbele belasting. Al deze maatregelen samen zouden moeten volstaan om de meeste landen aan te zetten tot medewerking.

Deze eisen zijn niet onredelijk. Het principe van de automatische informatie-uitwisseling werd ingevoerd door de EU, ofschoon er nog een lange weg te gaan is. Bilaterale verdragen voor een beperkte informatie-uitwisseling, zelfs met sommige belastingparadijzen, worden nu steeds gebruikelijker.

Maar dit vormt een rem op een wereldwijde overeenkomst over dit principe, wat zowel wenselijk als uitvoerbaar is, en dergelijke maatregelen zullen ook steun bieden aan de aanpak van georganiseerde misdaad, corruptie, terrorisme en witwassen van geld.

5.3 Personenbelasting en burgerschap

Personen met hoge inkomsten, die vaak reizen om professionele redenen kunnen gemakkelijk belasting ontwijken. Dit is vaak mogelijk omdat in de meeste landen iemand die geen staatsburger is, noch er voor lange tijd verblijft, enkel belast wordt op het deel van het inkomen dat hij daar verdient heeft. Dit betekent dat het inkomen dat hij elders in de wereld verkregen heeft, niet belast zal worden, tenzij het overgemaakt wordt naar eigen land. Dit biedt dergelijke personen de gelegenheid om een groot deel van hun inkomsten over te hevelen naar belastingparadijzen, waar het niet belast zal worden.

Dit heeft voor gevolg dat:

- de rijkste mensen van de wereld, inclusief popsterren, niet echt een goed voorbeeld geven door veel tijd te steken in het opzetten van constructies voor belastingontwijking;
- mensen die het best in staat zijn om belasting te betalen, slechts weinig of geen belastingen betalen;
- er een parasiterende industrie van advocaten, accountants en bankiers ontstaat, om mensen die handelen als economische profiteurs naar hun wensen te bedienen;
- het vermogen van de regeringen om de inkomsten progressief te belasten ondermijnd wordt, want de rijken dreigen het land te verlaten.

Deze situatie, die al onaanvaardbaar was in een tijd dat reizen moeilijker was en de echt mobiele bevolking in de wereld slechts een paar duizend mensen telde, is nu zodanig verslechterd dat men over een globale crisis mag spreken. Reizen is gemakkelijker geworden. Kapitaalbeweging is virtueel onbeperkt. Offshore financiële diensten zijn nu toegankelijk voor een ontelbaar aantal rijke individuen. De sommen geld die de overheden – in het bijzonder die van de ontwikkelingslanden – verliezen, zijn te gigantisch

om nog genegeerd te worden.

Er bestaat een antwoord, en het werd geformuleerd in de VS en in Frankrijk. Daar zegt de wet dat personen belasting moeten betalen op hun wereldwijde inkomen in het land waar ze staatsburger zijn, of ze er nu wonen of niet. In sectie 5.5 wordt dit punt nader uitgewerkt.

5.4 Belastingheffing op bedrijven

Er moet een nieuwe basis ontwikkeld worden voor de belasting van vennootschappen. Een nationale basis voor bedrijfsbelasting heeft geen zin, wanneer bedrijven in 150 of meer verschillende staten tegelijkertijd kunnen werken. Belastingheffing is onvermijdelijk problematisch wanneer een bedrijf wereldwijd actief is, maar slechts plaatselijk belast wordt.

Natuurlijk werkt de plaatselijke belastingheffing redelijk aanvaardbaar voor plaatselijke bedrijven. In hun geval zijn er geen wijzigingen nodig inzake de wijze van belastingheffing. Ongeveer 95% van de bedrijven over de hele wereld komen dus niet in aanmerking voor een of andere wijziging. In het geval van transnationale bedrijven echter, is verder onderzoek nodig om een duurzame basis te bepalen om belastbare winsten algemeen te vast te stellen en een algemene basis te leggen voor een akkoord over hoeveel winst toegeschreven kan worden aan elk land waar het bedrijf werkt.

Deze basis voor belastingheffing zal complex zijn, maar dat zijn de activiteiten van grote bedrijven evengoed. Men zou kunnen stellen dat:

- handelsopbrengsten onderworpen worden aan een belasting op unitaire basis;
- rente en andere inkomsten uit beleggingen in principe onderworpen worden aan bronbelasting;
- daarnaast ook het beginsel van de ves-

In een internationaal kader voor belastingsamenwerking zou het principe van automatische informatie-uitwisseling over natuurlijke personen uitgebreid moeten worden tot rechtspersonen en trusts, vermits voor het overgrote deel van de constructies inzake belastingplanning, er trusts en rechtspersonen nodig zijn.

tigingsplaats wordt aangehouden als tweede mogelijkheid voor intresten en beleggingsopbrengsten.

Natuurlijk vereist dit een hoge graad van internationale belastingsamenwerking, wat natuurlijk niet van de ene dag op de andere bereikt zal worden. En niet het minst omdat deze belastingbasis voor de meeste bedrijven zou betekenen dat belastingparadijs-activiteiten niet langer aantrekkelijk zijn. Als men dat doel zou bereiken, dan zou dit betekenen dat:

- bedrijven belastingen zouden betalen op al hun winsten;
- die winsten toegewezen worden aan de landen waar ze geboekt worden;
- elk land dan in staat zal zijn om zijn eigen belastingtarieven vast te leggen, dus te bepalen hoeveel belasting ze willen heffen – dus dit voorstel houdt zeker geen aantasting in van de autonomie van elke overheid.

5.5 Nationale maatregelen ter verbetering van de personen- en vennootschapsbelasting

Om de gelijkheid en de doeltreffendheid van de belastingstelsels te bevorderen, zouden de landen ten minste moeten:

- precies definiëren wie wel en wie niet inwoner is van zijn territorium. Er bestaan tegenwoordig talrijke regels in die aard, maar de volgende leveren waarschijnlijk het eerlijkste resultaat op:
  - Alle mensen die staatsburger zijn van een land moeten beschouwd worden als inwoners, of ze nu fysiek aanwezig zijn of niet, en zouden onderhevig moeten zijn aan hun belastingen, of ze nu aanwezig zijn of niet. Dit is geen algemene regel, maar ze wordt in sommige landen wel toegepast, bijvoorbeeld in de VS. Er zou een uitzondering gemaakt kunnen worden voor iemand die in een ander “aanvaardbaar” land woont.
  - Het is vanzelfsprekend dat overzees betaalde belastingen gecrediteerd moeten worden. Bovendien zou het mogelijk moeten zijn burger te worden van een andere staat, als de verhuizing echt plaatsvindt.
  - Al wie in de loop van een belastingjaar

meer dan 183 dagen doorbrengt in een land, moet beschouwd worden als belastbaar door dat land, of ze nu staatsburger zijn of niet.

- De toepassing van deze regels maakt snel duidelijk dat:
  - Belastingemigrant worden nogal moeilijk is, omdat dit in vele gevallen betekent dat het burgerschap opgegeven wordt, waarop velen niet zo happig zijn, vermits hen daardoor het recht geweigerd kan worden terug te keren naar hun vaderland – waar ze echter geen belasting willen betalen.
  - Het mogelijk is om belastbaar inwoner te zijn in meer dan één land tegelijk. Voor vele mensen is dit trouwens al realiteit. In dat geval zijn er andere voorzieningen nodig om belastinggerechtigheid te verzekeren (zie verder).
- zonder uitzondering belasting heffen op alle wereldwijde inkomens en opbrengsten van al hun inwoners. Dit wil zeggen dat het zogenaamde woonplaatsbeginsel toegepast moet worden.
- verzekeren dat alle inkomsten die in hun land gegenereerd worden, onderworpen worden aan belastingen vooraleer ze aan niet-inwoners betaald worden. Bijvoorbeeld bankintresten die in het land door een bank betaald worden, moeten aan roerende voorheffing worden onderworpen, voor ze uitbetaald worden aan een niet-inwoner. Dit betekent dat het land ook gebruik maakt van bronbelasting.
- ervoor zorgen dat alle bedrijfsgroepen met een internationaal inkomen die op hun territorium werken, eerlijk belast worden op een deel van hun wereldwijde inkomen. Dit wil zeggen dat de meeste problemen die voortkomen uit ‘transfer pricing’, onderkapitalisatie en misbruik van licenties, geen reden tot zorg meer zijn.
- sterke verdragsovereenkomsten hebben voor internationale belastingsamenwerking die tenminste zouden eisen dat:
  - Informatie automatisch uitgewisseld wordt tussen de belastingoverheden, zodat het inkomen dat iemand verdient in één land, terwijl hij in een ander land woont, automatisch door het eerste land aan het tweede gerapporteerd wordt.

- Belasting betaald in een land waar een inkomen gegeneerd wordt, altijd gecrediteerd wordt wanneer de verschuldigde belasting ervan berekend wordt in het land waar het ontvangen wordt. Dit betekent dat een inkomen slechts eenmalig belast wordt tegen het maximumtarief of tegen het hoogste van de twee tarieven.
- Volledige samenwerking voorzien wordt door de belastingoverheden, zodat belastingontduiking en -ontwijking gedetecteerd en voorkomen kunnen worden.
- Elk land het andere land helpt voor het innen van belastingen die het moet krijgen.

5.6 Algemeen beginsel tegen belastingontwijking (general anti-avoidance principle)

Agressieve belastingontwijking kan tegenwerkt worden door het invoeren van algemene beginselen tegen belastingontwijking in de belastingwet. Een aantal landen hebben zulke principes in werking gesteld, weliswaar met variabele resultaten, en sterk afhankelijk van hun striktheid. Hoe strikter ze zijn, hoe minder ze blijken te werken, vermits een strenge bepaling meer op een regel lijkt en meestal haar eigen nieuwe achterpoorten creëert, die de belastingplanningindustrie tracht te benutten. Een algemeen beginsel tegen belastingontwijking is gebaseerd op de volgende logica:

- of een transactie in de eerste plaats ondernomen wordt voor belastingvoordelen, of
- een stap aan een transactie wordt toegevoegd met dat oogmerk
- daarna de winst van die transactie geïgnoreerd kan worden voor belastingheffing, en
- belasting kan geheven worden alsof ze niet plaats gevonden had.

Dit juridisch beginsel zou een vitaal onderdeel moeten zijn van de wet van alle landen, als men de strijd tegen belastingontwijking en -ontduiking wil winnen. Het is ook een essentieel onderdeel voor een belastingstelsel dat ernaar streeft alle inkomsten te onderwerpen aan belasting. Want, hoewel

elk belastingstelsel op regels moet steunen om de details van de goede werking te verzekeren, kunnen bepalingen alleen niet volstaan om alomvattendheid van een systeem te waarborgen. Juridische principes moeten ingebouwd worden, zodat de regels niet hun eigen problemen creëren.

Het is om dit soort misbruiken door professionals aan te pakken, dat we pleiten voor een grote uitbreiding van de beroepsethiek, zodat het in de toekomst duidelijk wordt dat vele courante praktijken beschouwd worden als een onaanvaardbaar professioneel gedrag.

5.7 Mondiale belastingautoriteit (World Tax Authority)

Er is volgens ons een dringende behoefte aan een mondiale belastingautoriteit om toezicht te houden op de impact van fiscale beleidsvoeringen op de handels- en beleggingsconstructies, en om internationale belastingbeleidsmaatregelen te beschermen tegen schadelijke praktijken.

Eén organisatie die getracht heeft de situatie te verbeteren is de OESO, die hierin een enorme expertise heeft. Maar ook dit is problematisch, vermits de OESO alleen de rijke naties van de wereld vertegenwoordigt. Vele naties worden dus uitgesloten van die besluitvorming. Het meest passende orgaan om de taak van een mondiale belastingoverheid op zich te nemen zijn de Verenigde Naties, die hun bestaande 'Comité van deskundigen inzake internationale belastingamenwerking' zou moeten ontwikkelen om deze rol te vervullen. Zulk orgaan zou de volgende taken kunnen ondernemen:

- Met internationale accountancy-instellingen samenwerken aan een gemeenschappelijke basis om winsten te definiëren.
- Werken aan een gemeenschappelijke basis om het belastbaar inkomen te bepalen.

Het idee van een algemeen beginsel tegen belastingontwijking is niet bijzonder populair in de belastingplanningindustrie. Getuige hiervan wat een belastingaccountant in maart 2004 tegen de pers verklaarde: "Het heeft geen belang welke wetgeving van kracht is, de accountants en advocaten vinden er wel een weg omheen. Regels zijn regels, maar regels zijn er om gebroken te worden". Het is echter moeilijker om principes te "breken", en daarom is het heel nuttig om dergelijke beginselen in de wetgeving op te nemen.

- Helpen bij het opstellen van regels om het winstinkomen van transnationale bedrijven te situeren.
- Assisteren van de internationale uitwisseling van belastinginformatie.
- Helpen bij het beschermen van nationale belastingstelsels tegen roofpraktijken zoals belastingcompetitie.
- Relevante statistieken verzamelen, optreden als een forum voor discussie en promotie maken voor de beste belastingpraktijken.

Deze taken zijn essentieel voor de belangen van belastingrechtvaardigheid en zouden de staatsautonomie niet ondermijnen, een autonomie die in elk geval veel sterker bedreigd wordt door de belastingparadijzen.

Een mondiale belastingautoriteit zou ook de taak op zich kunnen nemen van advies voor de beste rechtspraak voor de creatie van een belastingwet. Het IMF en de Wereldbank verspreiden al de beste rechtspraak voor verschillende domeinen. Belastingwetten zouden aan de beste praktijkregels getoetst moeten worden en een internationale benchmarking voor de beste regels in de rechtspraak moet mogelijk worden gemaakt. Dit zou een internationaal referentiepunt kunnen worden voor het bereiken van belastingrechtvaardigheid of waarmee de internationale vooruitgang ervan getoetst kan worden.

mondiale belastingautoriteit te doen slagen, moet die een beleid in de bovenvermelde domeinen doorvoeren. In de meeste van deze domeinen moet er verder onderzoek verricht worden naar een betere rechtspraak, in hoofdzaak omdat dit door de academische wereld tot op heden niet gebeurt is. Daarom is er een onmiddellijke behoefte aan meer onderzoek naar wat een rechtvaardig internationaal belastingstelsel zou inhouden.

5.8 Belastingbijstand voor ontwikkelingslanden

Ontwikkelingslanden hebben maar zelden de middelen om een adequaat belastingbeleid door te voeren. Dit omdat er tijd nodig is om zo'n beleid te ontwikkelen, er goed betaald personeel nodig is dat zich zeker voelt in zijn beroep, en er een wettelijke ondersteuning vereist is, die tegemoet kan komen aan aanvragen van internationale belastingbetalers. Spijtig genoeg zijn deze middelen momenteel niet voorhanden omdat:

- constant middelen aangewend moeten worden voor andere, dringender prioriteiten;
- belastingambtenaren vaak worden weggelokt door aanbiedingen voor beter betaald werk in de privé-sector, meestal bij internationale accountancybedrijven;
- lokale belastingambtenaren zich niet in staat voelen in te gaan tegen internationale bedrijven, uit vrees dat ze hun investering zullen terugtrekken.

Daarom is het dringend nodig dat er internationale bijstand wordt voorzien voor ontwikkelingslanden, zodat ze het volgende kunnen realiseren:

- degelijke belastingstelsels;
- goede belastingadministraties;
- rigoureuze procedures die van internationale bedrijven eisen dat ze hun handelingen verantwoorden (wat heel goed ondersteund zou worden door de door ons voorgestelde internationale boekhoudkundige normering);
- internationale dwangprocedures, die garanderen dat internationale ondernemingen betalen wat ze verschuldigd zijn;
- degelijke carrières voor sleutelfiguren bij

Ondanks de evidente tekortkomingen van de internationale belastingbeleidsmaatregelen voor de aanpak van 'transfer pricing', onderkapitalisatie, belastingconcurrentie en belastingontwijking, is geen enkel van de bestaande multilaterale organisatie, zoals de Wereldhandelsorganisatie, de Wereldbank of het Internationaal Monetair Fonds, tussenbeide gekomen om marktverstoringen te voorkomen. Dit werd op de hoogste niveaus erkend. In 1999 had Vito Tanzi, voormalig directeur fiscale zaken van het IMF, al voorgesteld dat de allereerste functie van een internationale belastingorganisatie betrekking zou moeten hebben op het "maken van belastingsystemen die stroken met het algemeen belang van de hele wereld, eerder dan het algemeen belang van bepaalde landen".

On
ee

de belastingadministratie, zodat ze het zich kunnen permitteren hun job te blijven doen.

5.9 Regeringen aanspreken op hun verantwoordelijkheid

Een garantie dat landen de belastingen kunnen heffen die ze nodig hebben, is niet voldoende. Het moet zichtbaar zijn dat het werkelijk plaatsvindt, dat er niet corrupt gehandeld wordt en dat de bijeengebrachte gelden voor de oorspronkelijke doelen besteed worden.

Dit betekent dat overheden een openlijke en transparante verantwoording moeten afleggen voor hun handelwijze. Veel initiatieven, deels geleid door het Internationaal Monetair Fonds, en gedeeltelijk gesteund door het 'Initiatief voor de transparantie van de extractie-industrieën', sturen dit proces. Die initiatieven tonen aan dat in deze prioritaire sector actie voor belastinghervorming nodig is, ook al zijn die hervormingen hoofdzakelijk nationaal gericht.

5.10 Maak bekend wie je bent

Het is ongelooflijk moeilijk om mensen te belasten zonder te weten wie ze zijn, wat ze doen en wat hun financiële situatie is. De meeste belastingparadijzen en een heleboel andere landen verplichten naamloze vennootschappen die op hun grondgebied opereren, niet tot het publiceren van de volgende informatie:

- de statuten van de organisatie
- de namen van de echte aandeelhouders (niet de gevolmachtigden)
- de namen van diegenen die in werkelijkheid de onderneming runnen (niet de gevolmachtigden)
- de jaarlijkse boekhouding van de onderneming, opgemaakt conform de internationale normen, en gecertificeerd indien de indien de activiteiten meer bedragen dan de omzetniveaus bepaald in die normen.

Veel staten verdedigen het gebrek aan openbaarmaking van gegevens door te zeggen dat de ondernemingen in kwestie privé-bezit

zijn, en daarom recht op privacy hebben. Die stelling is onaanvaardbaar in een moderne samenleving die zichzelf moet beschermen tegen kapitaalvlucht, witwassen van geld en de hele keten van illegale commerciële activiteiten. Elke onderneming die bij wet een aantal rechten en privileges verkrijgt, vaak ten nadele van de rechten van derden, heeft de plicht verantwoording af te leggen van hoe zij deze rechten uitoefent. Beperkte aansprakelijkheid is een enorm privilege voor bedrijven die schade kunnen berokkenen bij al diegenen met wie ze zaken doen. Aldus komt de plicht tot transparante verantwoording altijd weer tevoorschijn wanneer een naamloze vennootschap, onder welke vorm dan ook, geregistreerd wordt. Om die reden zou de bovenstaande informatie des te meer vrijgegeven moeten worden.

5.11 Trusts

Trusts zijn het belangrijkste vehikel voor belastingonrechtvaardigheid:

- Ze worden gebruikt om vermogen te verbergen voor de belastingen.
- Discretionaire trusts, verborgen achter gevolmachtigde trustees, creëren een ruimte voor geheimhouding die moeilijk te reglementeren valt.
- In landen met een Angelsaksische rechtstraditie zijn trusts equivalent aan geheime bankrekeningen. En als men aan landen vraagt om hun bankgeheim op te heffen, wijzen die er terecht op dat dit ook voor dergelijke trusts zou moeten gebeuren
- Ongelooflijk genoeg bezitten "liefdadigheidstrusts" vele offshore 'special purpose vehicles', die gebruikt worden door talloze bedrijven als een onderdeel van hun internationale belastingplanning. Dit is misbruik maken van het concept van liefdadigheid.

Trusts worden alom misbruikt en ze moeten duidelijk beter gereguleerd te worden.

Ze dienen nuttige functies op gebied van:

- Promotie van echte liefdadigheid.
- De bescherming van kinderen en gehandicapten die niet in staat zijn om voor hun eigen zaken te zorgen.

Er is geen enkele reden waarom niet elke trust gevraagd zou worden het volgende in

registers vrij te geven:

- wie zijn de oprichters;
- wat de trustakte inhoudt;
- wie de trustee's zijn;
- wie de begunstigden zijn, en in het geval van discretionaire trusts, de identiteit van de potentiële begunstigden zoals die in de oprichtingsakte vermeld staan;
- trustrekeningen.

Trust krijgen rechten en privileges toegekend die in vele opzichten gelijkaardig zijn aan die van naamloze vennootschappen. Deze rechten en privileges zouden in balans gebracht moeten worden met een eis voor transparantie en sociale verantwoordelijkheid.

5.12 De agenda van de nationale regeringen

De internationale agenda is belangrijk, maar de belastinghervormingen moeten ook op het nationale (en zo nodig zelfs lokale) vlak plaatsvinden, indien men belastingrechtvaardigheid wil garanderen. Deze publicatie suggereert geen hervormingen voor individuele belastingsstelsels. Zulke thema's zijn het werk van nationale campagnes. Toch zijn er een aantal punten die niet over het hoofd mogen worden gezien:

- Heeft het land een alomvattend belastingsysteem?
- Heeft het aangepaste belastingtarieven om progressieve belastingheffing te garanderen?
- Zijn er te veel fiscale gaten, achterpoortjes of belangrijke tariefverschillen, waardoor een inkomen op een of andere manier belasting kan ontwijken?
- Zijn vennootschapsstructuren of trusts onrechtmatig bevoordeeld door het belastingsysteem?
- Is de omzetbelasting eerlijk en zijn essentiële items belastingvrij?
- Zijn het belastingstelsel en het stelsel van sociale zekerheid op een juiste manier aan elkaar gelinkt, om te vermijden dat er een armoedeval ontstaat?
- Zijn de bases waarop belasting geheven wordt (bronbelasting of woonbelasting)

eerlijk en consequent voor alle burgers, inwoners en soorten entiteiten, zodat er geen mogelijkheid tot misbruik ontstaat?

- Doet het land op een eerlijke basis aan informatie-uitwisseling met andere landen?
- Is de belastingwetgeving duidelijk, voor iedereen beschikbaar en bestaat er een eerlijk beroepssysteem, in geval van onenigheid?
- Is de belastingadministratie eerlijk en niet onderhevig aan corruptie?
- Heeft het land een algemene beginselbepaling tegen belastingontwijking, zodat belastingmisbruik snel en efficiënt betwist kan worden?
- Worden firma's gespecialiseerd in fiscaliteit op gepaste wijze geregulariseerd in het land? Worden ze verplicht zich te verantwoorden voor hun handelen?
- Moeten alle bedrijven (hoe ze ook beschreven worden in de wet) en trusts details van hun statuten, management en eigendom registreren, en moeten ze hun jaarlijkse boekhouding registreren, die gecontroleerd wordt indien hun inkomen bepaalde drempels overschrijdt? Is al deze informatie beschikbaar voor een redelijke prijs?
- Biedt de overheid belastingspremies, belastingvrijstelling en andere schikkingen om investeringen aan te trekken en zo bepaalde bedrijven te bevoordelen ten opzichte van anderen, dit wil zeggen dat er een oneerlijke belastingconcurrentie gecreëerd wordt?
- Staat het land op onze lijst van belastingparadijzen? Indien wel, hoe kan het zichzelf van deze lijst laten schrappen?

Voor veel van deze vragen is nader onderzoek vereist, maar voor sommige is het gemakkelijker campagne te voeren dan voor andere. Bijvoorbeeld, in vele landen is het bekend maken van gegevens over eigendom, management en boekhouding van bedrijven of trusts praktisch onbestaande. Doorzichtigheid en openbaarmaking van gegevens kan dus een duidelijk doel zijn voor een campagne.

Verklarende woordenlijst

Achterpoort (loophole)	Een technische spitsvondigheid waardoor een persoon of een bedrijf buiten bereik van de wet blijft zonder die direct te overtreden.
Algemeen beginsel tegen belastingontwijking (general anti-avoidance principle)	Een juridisch beginsel om te verhinderen dat een belastingbetaler voordeel haalt uit transacties die uitsluitend of voornamelijk omwille van een belastingvoordeel verricht worden. Hierbij wordt de motivatie van de belastingbetaler op het ogenblik van de transactie beoordeeld. Het begrip 'tax compliance' speelt dan een belangrijke rol. Als die persoon op dat moment de bedoeling had 'tax compliant' te zijn, zal hij waarschijnlijk het voordeel van de transactie mogen behouden, maar niet indien hij niet 'tax compliant' was. Vergelijk met een 'algemene regel tegen belastingontwijking'
Algemene regel tegen belastingontwijking (general anti-avoidance rule)	Een 'algemene regel tegen belastingontwijking' viseert de personen die de inbreuk proberen te plegen op de belastingbepalingen door gebruik te maken van andere bepalingen. In plaats van de intentie te beoordelen, is de regel eerder gericht op het interpreteren van een reeks feiten om te bepalen of de voordelen van een belastingwet aan de belastingbetaler mogen worden toegekend. Een dergelijke regel kan zelf echter vaak op verschillende manieren geïnterpreteerd worden, zodat een algemene regel tegen belastingontwijking steeds het risico van misbruik of verkeerde praktijken inhoudt.
Aftrek ter voorkoming van dubbele belasting	Aftrek van belasting, verleend door het land waar de belastingbetaler woont, voor belasting die in een ander land betaald werd op een bron van inkomsten verworven in dat andere land.
Agressieve belastingontwijking	Het gebruik van complexe systemen met een twijfelachtige wettelijkheid om te profiteren van achterpoortjes in de belastingwetten.
Arising basis (inning op basis van verwerving van het buitenlandse inkomen)	Beschouwt het inkomen dat buiten het woonland werd verdiend als onderhevig aan belastingen in hetzelfde jaar dat het inkomen verdiend werd, zelfs al werd het niet overgeheveld naar het land waar de belasting betaald moet worden. Vergelijk met 'Remittance basis'.
Bankgeheim	Wetten m.b.t. het bankgeheim versterken nog de normale contractuele verplichting tot discretie tussen een bank en zijn klant, waarbij banken beboet worden indien ze het bestaan van of informatie over een rekening bekend maken zonder de toestemming van de eigenaar. Dit argument kan gebruikt worden om verzoeken tot informatie afkomstig van buitenlandse belastingoverheden te blokkeren.
Vennootschap	Een entiteit beschouwd als een rechtspersoon, onafhankelijk van de oprichters, gevestigd onder de regels van het land waar het geregistreerd is.

Bedrijfsbelasting	Een belasting op de winsten van een naamloze vennootschap en andere gelijkaardige entiteiten in bepaalde landen, maar anders meestal gelijkaardig qua toepassing als de inkomstenbelasting.
Belasting op grondwaarde	Een belasting op de huurwaarde van een terrein, geheven als was het een onontgonnen en onbebouwd – met andere woorden, als was het braak land.
Belasting op kapitaalverhoging	Een belasting op de opbrengst van de verkoop van vaste activa zoals aandelen en effecten, land en gebouwen, bedrijven en waardevolle goederen zoals kunstwerken.
Belasting op schenkingen	Belasting die geheven wordt op schenkingen bij leven of na overlijden. De belasting kan op de gever berusten of op de cumulatieve waarde van de schenkingen van de ontvanger.
Belasting op unitaire basis	Beschouwt het inkomen van verwante entiteiten binnenin éénzelfde firma of bedrijfsgroep op gecombineerde of geconsolideerde basis, en past een formule toe om het voor belastingheffing te verdelen over de verschillende landen of grondgebieden waar het vandaan komt. Een alternatief voor de woon- en bronbelasting. Het wordt gebruikt in federale landen zoals de VS, waar een toewijzingsformule wordt toegepast die gebaseerd is op verkoopratio's, tewerkstellingskosten en de vermogens die aangewend worden in elke staat. De belastingoverheden en transnationale bedrijven zijn hiertegen gekant, omdat ze vinden dat het te moeilijk is een internationaal akkoord over deze formule te bereiken. Belastingheffing op zeer geïntegreerde transnationale bedrijven kan in de praktijk echter leiden tot een op een formule gebaseerde winsttoewijzing, door het feit dat het moeilijk is op aangepaste afstand transferprijzen te vinden.
Belasting op valutatransacties (Currency transaction tax)	Een belasting geïnd door een land met een eigen munt op de wereldwijde handel in die munt, tegen heel lage tarieven, b.v. 0,005 procent. Wordt beschouwd als de meest efficiënte vorm van Tobintaks.
Belasting over de toegevoegde waarde	Afkorting: BTW. Zie omzetbelasting.
Belastingarbitrage	Het proces waarbij een gesofisticeerde belastingbetaler de belastingstelsels van twee verschillende landen tegen elkaar uitspeelt om belastingvoordeel te bekomen.
Belastingbasis	De reeks transacties waarop een land besluit belasting te innen. Een brede basis omvat een omvangrijke reeks transacties. Een enge basis omvat relatief weinig soorten verrichtingen.
Belastingconcurrentie (tax competition)	De druk die uitgeoefend wordt op overheden om de belastingen te verlagen, meestal om investeringen aan te trekken, ofwel door middel van een verlaging van de aangegeven belastingtarieven, ofwel door speciale

verminderingen en vrijstellingen zoals ‘tax holiday’ of het gebruik van exportverwerkende zones. Dit doet zich voornamelijk voor bij mobiele activiteiten of bedrijven, maar de concurrentie om investeringen aan te trekken kan ook resulteren in een algemene verlaging van bedrijfsbelasting-tarieven en –bedragen, wat meestal een stijgende last voor particulieren tot gevolg heeft.

Belastingen op basis burgerschap

Belasting wordt geïnd op het wereldwijde inkomen van alle burgers van de staat ongeacht ze al dan niet wonen in het grondgebied tijdens de periode waarvoor de belasting geheven wordt. Het meest duidelijke voorbeeld zijn de Verenigde Staten.

Belastingontduiking (belastingfraude)

De onwettelijke niet-betaling of onderbetaling van belastingen, meestal door valse of geen aangiftes aan de belastingoverheden; de boetes daarvoor vallen onder het straf- of burgerlijk recht.

Belastingontwijking

De benaming die gegeven wordt aan de praktijk die ernaar streeft de belastingfactuur zo laag mogelijk te houden, zonder bewust bedrog (wat belastingontduiking of -fraude zou zijn). De term wordt soms ook gebruikt voor de praktijk van het aanvragen van belastingvermindering of –vrijstelling, wanneer de wet daarin voorziet, maar in deze context wordt het woord belastingontduiking tegenwoordig niet meer gebruikt. Immers, als de wet bepaalt dat er geen belasting verschuldigd is op een transactie, dan kan er geen belasting ontweken zijn. Nu wordt de term veelal gebruikt in de context van ‘tax compliance’, de intentie om belastingen te betalen naar de geest van de wet.

Agressieve belastingontwijking is de praktijk waarbij men zich wel schikt naar de letter van de wet, maar tegelijk het effect of de geest ervan tracht te ontwijken. Ze behelst meestal het opzetten van artificiële transacties, entiteiten of constructies, om de aard, ontvanger of timing van de betalingen opnieuw te bepalen. Naar gelang de locatie van de entiteit, of indien de transactie via een ander land geleid werd, spreekt men over internationale ontwijking. Enkel en alleen voor dit opzet worden er vaak speciale, complexe systemen opgezet. Vermits ontwijking vaak gepaard gaat met informatie achterhouden, en het moeilijk is de intentie of bewust bedrog te bewijzen, is de scheidingslijn tussen ontwijking en ontduiking vaak onduidelijk en hangt die af van de verantwoordelijkheidsnormen van professionelen en gespecialiseerde belastingadviseurs. Een ontwijkingssysteem dat ontoelaatbaar bevonden wordt, heeft betaling van de verschuldigde belasting en boetes voor laattijdigheid tot gevolg.

Belastingparadijs

Een land of grondgebied met wetten die gebruikt kunnen worden om de in een ander land verschuldigde belastingen te ontwijken of te ontduiken. De Economische Organisatie voor Samenwerking en Ontwikkeling definieert belasting-

paradijzen als rechtsgebieden waar:

- niet-inwoners activiteiten ondernemen en weinig of geen belasting betalen;
- er geen doeltreffende uitwisseling van belastinginformatie bestaat met andere landen;
- een gebrek aan transparantie wettelijk gegarandeerd wordt aan de organisaties die daar gevestigd zijn;
- er niet geëist wordt dat lokale vennootschappen die eigendom zijn van niet-inwoners één of andere substantiële binnenlandse (lokale) activiteit uitoefenen. Aan die lokale vennootschappen is het soms zelfs verboden om zaken te doen in het rechtsgebied van het belastingparadijs waar ze gevestigd zijn.

Niet alle, maar wel de meeste van deze criteria zijn noodzakelijk om een land als belastingparadijs te beschouwen.

Belastingplanning
(tax planning)

Een term die op twee manieren gebruikt wordt.

Hij kan gebruikt worden als een ander woord voor 'tax @mitigation'. Wanneer echter de belastingwetgeving meer dan één mogelijke procedure toelaat voor een geplande transactie, kan de term rechtmatig gebruikt worden om verschillende procedures te vergelijken van inschikkelijkheid met de belastingwet.

Besloten vennootschap

Een bedrijf dat niet beursgenoteerd is. Aandelen kunnen gewoonlijk niet verkocht worden zonder de instemming van het bedrijf of de eigenaars; in vele landen moet maar weinig of geen informatie vrijgegeven worden over de activiteiten van dergelijke bedrijven, zelfs al genieten de leden een beperkte aansprakelijkheid.

Beursgenoteerde vennootschap

Zie Open vennootschap.

Bronbelasting

Belasting op een inkomen in het land waar het verdiend wordt. Volgens de regels tot het vermijden van dubbele belasting, wordt het inkomen toegekend aan een permanente vestiging belast aan de bron. Sommige landen heffen alleen bronbelasting en beschouwen inkomen dat in het buitenland gegeneerd is belastingvrij; maar andere landen heffen zowel bron- als woonbelasting. (komt in aanmerking voor buitenlandse belastingvrijstelling). Vergelijk met woonbelasting en belasting op unitaire basis.

Coördinatiecentra

Een speciale bedrijfsvorm met belastingvoordelen die vaak gebruikt wordt om de hoofdzetels van bedrijven aan te trekken naar een land. In het bijzonder aanwezig in België, Nederland en Ierland.

Discretionaire trusts

De meeste offshore trusts staan betalingen toe die uitgevoerd worden op beslissing van de trustees, wat betekent dat de identiteit van de begunstigten geheim gehouden kan worden. In de praktijk volgen de trustees normaal gezien een 'letter of wishes', van de 'trust settlor', die instructies geeft over aan wie het geld moet betaald worden, wanneer en hoe.

Dochterbedrijf (filiaal)	Een bedrijf dat voor 50 procent of meer eigendom is van een ander bedrijf dat het moederbedrijf is.
Domicilie (woonplaats)	Het land geïdentificeerd als de natuurlijke woonplaats van een persoon, zelfs al verblijft die daar niet voor lange periodes.
Effectief belastingtarief	Het eigenlijke belastingpercentage dat betaald wordt volgens het totale inkomen van de belastingbetaler.
Exportverwerkende zones	Kunstmatige enclaves in staten, waar de gewone regels met betrekking tot belasting en reglementering worden opgeschort, om in feite belastingparadijzen te creëren binnen grotere landen.
Filiaal	Een verwant bedrijf of dochterbedrijf.
Gecontroleerde buitenlandse vennootschap (Controlled foreign corporation, CFC)	Een dochterbedrijf dat geregistreerd is in een belastingparadijs of een ander territorium waar weinig of geen belastingen geheven worden op de winst van dochterondernemingen. Winst die aangegeven wordt door het dochterbedrijf kan in sommige gevallen onderworpen worden aan de belastingen van de vestigingsplaats van het moederbedrijf, indien het land een doeltreffende wetgeving voor 'controlled foreign corporations' heeft om dit mogelijk te maken.
Goedkope vlag	De vlag van een land met een gemakkelijke of lakse scheepvaartreglementering en lage tarieven en belastingen, waaronder een schip vaart dat geregistreerd is in dergelijke landen, zelfs al heeft het geen wezenlijke band met dat land.
Hedging	Een strategie die het investeringsrisico tracht te verminderen door 'call options', 'put options', 'short selling' of 'futures contracts'. Het refereert vaak aan een toekomstige positie, gelijk aan of de tegenovergestelde van een toestand in de cash markt. Een 'hedge' kan gebruikt worden om bestaande winsten vast te leggen. Er wordt vaak beweerd dat 'hedging' best in het buitenland gedaan wordt, maar niets bewijst dat deze stelling juist is en de meeste 'hedging' knowhow zit in het binnenland.
Herverzekering (reinsurance)	Sommige grote bedrijven kiezen ervoor hun risico's niet te laten verzekeren door conventionele verzekeringsmarkten, maar in plaats daarvan hun eigen verzekeringsmaatschappij op te richten. Wanneer verzekeringsmaatschappijen dit doen, spreekt men over herverzekering. Door een monopolie of herverzekeringsmaatschappij offshore op te richten, is er een belastingvermindering voor de premies in het land van risico en wordt de premie offshore gestort, waar er weinig of geen belasting is. Daarom kan dit beschouwd worden als een vorm van 'transfer pricing'.
Herfactureren (re invoicing)	Herfactureren is het factureren van een verkoop aan een

agent, die typisch gesitueerd is in een belastingparadijs of OFC, en die vervolgens verder verkoopt aan de uiteindelijke koper. In de praktijk betaalt de agent een deel van de winstmarge aan de oorspronkelijke verkoper of aan de koper, meestal op een offshore rekening. Dit procédé is schering en inslag bij het witwassen van winsten in belastingparadijzen. Of het procédé lukt, hangt af van de geheimhouding.

High net-worth individuals

Ook bekend als HNWI's (spreek uit hin-wees).
Categorie vermogende particulieren met een vermogen van meer dan 1 miljoen US dollar beschikbaar voor beleggingen.

Holding (company) (houdstermaatschappij)

Een bedrijf dat een ander bedrijf volledig of voor meer dan 50 procent bezit. Dat andere bedrijf noemen we dan een dochterbedrijf. Een 'intermediate holding company' is een holding die één of meer dochterbedrijven heeft, maar zelf ook het bezit is van een ander bedrijf. De term 'ultimate holding company' heeft betrekking op de vennootschap die uiteindelijk door geen enkel ander bedrijf gecontroleerd wordt.

Hoofdelijke belasting

Een belasting die dezelfde som int op elke persoon, ongeacht hun middelen om te betalen.

Inkomstenbelasting

Een belasting die geïnd wordt op het persoonlijk inkomen. Kan ook uitgebreid worden naar bedrijven. De belasting wordt meestal geïnd op zowel het inkomen verdiend door tewerkstelling en zelftewerkstelling, als op inkomen uit vermogen bijv. uit investeringen en bezittingen.

International Business Corporation (IBC)

Een bedrijfsvorm aangeboden door buitenlandse financiële centra en belastingparadijzen, meestal een bedrijf dat zijn gehele of gedeeltelijke inkomen van buitenaf krijgt. IBC's betalen meestal een jaarlijks registratiegeld, maar zijn onderworpen aan minimale of nul-belastingtarieven.

Inversion

Wanneer een moederbedrijf, met hoofdzetel in een bepaald rechtsgebied, de registratie wisselt met een buitenlands dochterbedrijf dat in zijn bezit is, maar zich in een buitenlands rechtsgebied met belastingvoordelen bevindt. Dit komt voornamelijk voor in de VS.

Kapitaalvlucht

Het procédé waardoor rijke mensen hun geld en andere goederen in het buitenland deponeren, in de plaats van in de bank van hun land van woonst. Met als resultaat dat goederen en inkomsten niet aangegeven worden in het land waar die persoon woont.

Liefdadigheidstrust

Een trust opgericht voor door de wet als liefdadig beschouwde doeleinden.

**Limited liability partnerships (LLP)
(partnerships met beperkte aansprakelijkheid)**

Een partnerschap dat zijn "non-corporate" leden (leden niet behorend tot de bedrijfsstructuur) voorziet van een beperkte

	aansprakelijkheid. LLP's settelen zich vaak in het buitenland om belasting te ontwijken.
Nationale verzekeringsbijdrage	Zie Sociale-zekerheidsbijdrage
Non compliant	Wordt gezegd van een persoon die geen intentie heeft om te voldoen aan 'tax compliance'.
Onderkapitalisatie (thin capitalisation)	Financiering van een bedrijf met hoofdzakelijk leningen in plaats van aandelen. Gebruikt door transnationale bedrijven om de bedrijfswinst van een dochterbedrijf te verlagen, vermits de intrest van leningen meestal afgetrokken mag worden, terwijl dividenden op aandelen betaald worden op het netto-inkomen. De intrest wordt meestal betaald aan een ander dochterbedrijf, dat gevestigd is in een belastingparadijs waar geen belasting betaald wordt op de ontvangst ervan. Dit resulteert in een algemene vermindering van de belastinglast voor de bedrijfsgroep.
Offshore	Offshore heeft betrekking op alle rechtsgebieden (eilanden of niet) die voorzien in belasting- en regularisatieprivileges of voordelen, meestal aan bedrijven, trusts en bankrekeninghouders, op voorwaarde dat ze geen actieve handelsverrichtingen doen in dat rechtsgebied. Het woord heeft een heel ruime betekenis en omvat ook sommige 'on-shore' belastingparadijzen zoals Andorra, Liechtenstein, enz.
Offshore financial centre (offshore financieel centrum)	Hoewel de meeste belastingparadijzen Offshore Finance Centres (OFC's) zijn, zijn beide termen niet synoniem. Belastingparadijzen worden gedefinieerd door het feit dat ze lage of minimale belastingtarieven bieden aan niet-inwoners en kunnen er al of niet financiële dienstleveranciers herbergen. Een OFC biedt effectief onderdak aan een functioneel financieel dienstencentrum, waaronder ook vertakkingen of filialen van belangrijke internationale banken. Staten en microstaten die onderdak bieden aan belastingparadijzen en OFC's zijn niet zo dol op beide termen, ze noemen zichzelf liever International Finance Centres.
Omzetbelasting	Omzetbelasting kan op twee manieren geheven worden. In de eerste plaats als een algemene omzetbelasting (OB), toegevoegd aan de waarde van de hele omzet, zonder mogelijkheid tot belastingvermindering. In de tweede plaats als een belasting over de toegevoegde waarde (BTW) geheven door bedrijven op verkoop en diensten, wat hen toelaat aan de overheid een vrijstelling aan te vragen voor alle belastingen die hen aangerekend werd door andere bedrijven. Daardoor valt de BTW-last bijna volledig op de schouders van de uiteindelijk consument. OB en BTW zijn beide regressieve belastingen, vermits gezinnen met lagere inkomens altijd een groter deel van hun inkomen besteden aan consumptie en daardoor steeds een groter deel van hun inkomen spenderen aan deze belasting dan zij die welvarender zijn. BTW is de meest verspreide vorm van omzetbelasting.

Open vennootschap	Een bedrijf met aandelen die op een erkende effectenbeurs genoteerd worden en beschikbaar zijn voor aan- en verkoop door wie maar wil, zonder dat het bedrijf hiermee moet instemmen. Deze vennootschappen moeten meestal transparanter zijn dan besloten bedrijven.
Partnerschap	Elke overeenkomst waar twee of meer personen akkoord gaan om samen te werken, en de daaruit volgende winst en verlies te delen.
Permanente vestiging	Een kantoor, fabriek of een dochteronderneming van een ander bedrijf of niet-inwoner. Volgens verdragen tot het vermijden van dubbele belasting zijn de bedrijfswinsten belastbaar aan de bron, indien ze verworven zijn door een permanente vestiging. Dit kan ook bouwwerken of olieplatforms betreffen die ergens meer dan zes maanden geïnstalleerd zijn.
Personeelsbelasting	Zie Sociale verzekeringsbijdrage
Preferentiële behandeling	Een situatie waarin personen of bedrijven kunnen onderhandelen over hun belastingbehandeling in de staat waar ze belastingplichtig zijn. In de jaren 1920 paste Zwitserland dit voor het eerst toe, de overeenkomst is gebruikelijk in de offshore wereld.
Profit laundering (witwassen van winsten)	Het procédé waarin winst overgebracht wordt van een territorium, waar men belastbaar is, naar een ander, waar er geen of een heel laag belastingtarief is. Mechanismen om dit de verwezenlijken zijn 'transfer pricing', 'reïnvoicing', 'licensing', onderkapitalisatie, vennootschapperstructurering en 'inversions'.
Progressieve belasting	Een belastingstelsel waarbij de te betalen belastingssom evenredig met het inkomen stijgt, evenals met het totale bedrag, wat betekent dat het percentage van het belastingtarief stijgt naarmate het inkomen stijgt. Men verwijst hier ook naar als "graduation". Vergelijk met vlakke en regressieve belasting.
Race to the bottom	Een neerwaartse tendens van belastingtarieven en reglementaire verplichtingen op kapitaal, veroorzaakt door de concurrentie tussen onafhankelijke staten die investeringen willen aantrekken en vasthouden.
Regressieve belasting	Een belastingstelsel waarbij het effect is dat de belastingdruk op het totale inkomen van een persoon, uit alle heffingsbronnen, in verhouding tot zijn inkomen vermindert naarmate zijn inkomsten uit alle bronnen stijgen, zelfs indien het absolute belastingbedrag stijgt, d.w.z. dat het percentage van het belastingtarief vermindert naargelang het inkomen stijgt. Zie ook omzetbelasting en vergelijk met progressieve belasting en vlakke belasting.

Remittance basis (inning op basis van de overdracht van opbrengsten naar eigen land)	Betreft het inkomen verdiend buiten het woonland. Dit aanslagbeginsel bepaalt dat belasting enkel verschuldigd is in het jaar waarin het inkomen uitbetaald werd aan het land waar de belastingbetaler woonachtig is en niet wanneer het verworven wordt. Dit creëert de mogelijkheid om de belasting onbeperkt te ontwijken in het woonland zolang het inkomen in het buitenland bewaard en uitgegeven wordt. Vergelijk met 'Arising basis'. Beide basissen van belastingaanslag zijn van betekenis in de context van de woonbelasting.
Ring fencing	Een verschillende en preferentiële behandeling op het vlak van belasting en reglementering, die door belastingparadijzen gegeven wordt aan bedrijven en trusts van niet-inwoners, maar niet aan bedrijven en trusts van inwoners.
Roerende voorheffing	Belasting die afgetrokken wordt van een betaling aan een persoon in het buitenland. Meestal toegepast op beleggingsinkomsten, zoals rente, dividenden, royalty's en licenties.
Sociale-zekerheidsbijdrage	Geld betaald aan een door de overheid voorzien fonds, dat meestal gebruikt wordt om pensioenen en werkloosheid te betalen. Gezondheidszorg wordt hier ook soms door gedekt. De sociale-zekerheidsbijdrage wordt meestal beschouwd als een belasting.
Special purpose vehicle	Een bedrijf, trust, LLP, partnerschap of andere wettelijke entiteit die gecreëerd wordt om een transactie of reeks van transacties uit te voeren, typisch met als voornaamste of enige bedoeling een belastingvoordeel te bekomen.
Successierechten	Belasting geheven op het bezit van mensen op het moment van hun overlijden, te betalen door de erfgenamen.
Tax Compliance	Deze term begint een nieuwe betekenis te krijgen. Het kan gaan om de betaling van verschuldigde belasting zonder belastingontwijking of -ontduiking. Het wordt gebruikt in tegenstelling tot de termen belastingontwijking en belastingontduiking. 'Tax compliance' wordt in deze context gebruikt als een onderzoek naar iemands intenties, vooraleer die een transactie onderneemt. Het is een test of iemand zich wil schikken naar de geest van de wetgeving met betrekking tot een bepaalde transactie. Meestal valt uit het soort transactie af te leiden of die persoon de intentie had zich naar de geest, dan wel enkel naar de letter van de wet te gedragen. In het laatste geval veronderstelt men dat het de bedoeling was om de wet te overtreden, en dan is het aan de belastingbetaler om het tegenbewijs te leveren. Dit onderzoek is te combineren met het 'algemeen beginsel tegen belastingontwijking' om te bepalen of dit principe al dan niet toepasselijk is op de voorgenomen transactie. Iemand die een gepast motief gebruikt heeft is 'tax compliant'.
Tax efficiency	Een term die gebruikt wordt door belastingprofessionals,

waarmee ze bedoelen erin te slagen zo weinig mogelijk belasting te betalen.

Tax holiday

Een periode gedurende dewelke een in een land investierend bedrijf geen belastingen moet betalen, in overeenkomst met de overheid van dat land.

Tax mitigation

Een uitdrukking die gebruikt wordt door belasting-professionals wanneer ze de wens beschrijven zo weinig mogelijk belasting te betalen.

Tax shelter

Een overeenkomst die iemands inkomen gedeeltelijk of volledig beschermd voor de belasting. Dit kan te danken zijn aan druk die uitgeoefend wordt op een overheid of aan een wens bepaalde gedragsvormen of activiteiten aan te moedigen, of kan een commerciële of wettelijke list zijn, vaak in wezen artificieel, gebruikt om belastingplanning te assisteren.

Tobintaks

De Tobintaks of belasting op valutatransacties is een mondiale (nog te realiseren) belasting, tegen een uiterst laag tarief, op de buitenlandse wisselmarkttransacties. Ze is genoemd naar wijlen James Tobin, Nobelprijs economie, die dit idee reeds voorstelde in de jaren zeventig van de vorige eeuw.

Transfer pricing

Een 'transfer pricing' overeenkomst vindt plaats wanneer twee of meerdere bedrijven (vennootschappen of niet), die direct of indirect onder het eigendom of de controle vallen van dezelfde mensen, met elkaar zaken doen. De term 'transfer pricing' wordt gebruikt omdat, wanneer de entiteiten eigendom van eenzelfde bedrijf zijn, ze geen prijzen zouden vastleggen tegen een markttarief, maar wel tegen een tarief met andere bedoelingen, zoals het uitsparen van belastingen. Wanneer kan aangetoond worden dat een transferprijs gelijk is aan de marktprijs, dan wordt dat altijd aanvaard door de belastingoverheid. Wat niet aanvaard wordt, zijn transferprijzen die de onkosten opdrijven of de verkoopwaarden doen dalen in staten waar hogere belastingtarieven gehanteerd worden, en de verkoopwaarde doen stijgen of de onkosten doen dalen in staten met lagere belastingtarieven. In een tijd dat meer dan 50 procent van de wereldhandel tussen de entiteiten van een multinational plaatsvindt, is het voor die transnationale bedrijven een probleem dat er geen marktprijs is voor veel goederen en diensten die ze in bepaalde productiestadia verhandelen over de grenzen heen. Deze situatie ontstaat, omdat die goederen en diensten nooit aan derden verkocht worden. Dit leidt tot complexe modellen, waarin getracht wordt een waarde toe te wijzen aan verschillende stadia binnen de productieketen in een transnationaal bedrijf, een procédé dat openstaat voor potentieel misbruik. Daarom wordt ervoor gepleit dat zulke bedrijven op unitaire basis belast worden.

Transnationale bedrijven (Transnational corporations, TNC's)	Een vennootschap met dochterbedrijven of afdelingen in twee of meerdere naties. Ook multinationale bedrijven of multinationals genoemd.
Trust beneficiary (Trustbegunstigde)	Diegene die de opbrengst van een trust verkrijgt. Een persoon die recht heeft op een opbrengst, heeft een 'interest in possession'; een discretionaire begunstigde kan het inkomen of de opbrengst slechts krijgen wanneer de trustee's beslissen het uit te betalen.
Trust settlor	De persoon die een trust instelt door een vermogen in te brengen.
Trustee	Een persoon die de wettelijke aansprakelijkheid heeft op de vermogens van een trust en het beheert.
Trusts	Een trust wordt gevormd wanneer een persoon (settlor) een vermogen (trust property) wettelijk overdraagt aan een andere persoon (trustee) op voorwaarde dat hij het inkomen en de opbrengst voortkomend uit dat vermogen gebruikt ten gunste van een derde persoon (beneficiary). Trusts kunnen verbaal ingesteld worden maar nemen normaal een geschreven vorm aan. Trustees zijn vaak professionals of facturatiebedrijven. Trust behoren meestal tot één van de volgende drie types: - discretionaire trust - liefdadigheidstrust - 'interest in possession' trust.
Uitgestelde belastingen	Een gefingeerde belasting die alleen bestaat in de bedrijfsboekhouding en nooit betaald wordt. Uitgestelde belasting bestaat in feite niet. Maar de regels van de boekhouding vereisen in het algemeen dat inkomsten vergeleken worden met uitgaven. Indien een uitgave sneller erkend wordt voor belastingdoeleinden dan voor boekhoudkundige doeleinden (wat gewoonlijk het geval is voor apparatuur en uitrustingen), betekent dit dat de belastingkosten in de jaren dat dit gebeurt te laag opgegeven worden. Daarentegen, wanneer al de belastingvermindering opgebruikt werd op de goederen, kunnen er nog altijd boekhoudopdrachten overblijven en dan zal de belastingkost te hoog opgegeven worden. Om deze vergelijking in evenwicht te brengen, wordt er een denkbeeldige belasting, de zogenaamde uitgestelde belasting, geheven op de winst- en verliesrekening van de vroegere jaren en opgenomen in de balans van het bedrijf als een schuld. De schuld wordt overgedragen als een krediet op de winst- en verliesrekening in latere jaren en waarschijnlijk wordt alles in evenwicht gebracht gedurende het bestaan van het vermogen.
Verdrag tot het vermijden van dubbele belasting	Een verdrag tussen twee soevereine staten of territoria om, in de mate van het mogelijke, te verzekeren dat het inkomen opgekomen in het ene en gekregen in het andere slechts eenmaal belast wordt. Bevat ook regels ter definitie van Woonplaats en Bron en beperkingen op Roerende voorheffing. Bevat meestal ook voorzieningen voor samenwerking in het

voorkomen van ontwijking, in het bijzonder voor informatie-uitwisseling.

Licentie (Licensing)

Een contract voor het gebruik van eigendom, vaak intellectueel eigendom, zoals een patent, een copyright of een merknaam. Indien het eigendomsrecht overgedragen wordt aan een holding company gevestigd in een belastingparadijs, kan de licentie betaald aan de licentiegever vrij van belastingen zijn, en verminderen ook de belastbare winsten van het werkzame bedrijf (vaak een dochterbedrijf), dat de licentiehouders is.

Vermogensbelasting

Belasting op het aangegeven vermogen van een persoon, jaarlijks geheven aan zeer lage tarieven. Ze was vroeger heel gebruikelijk in Europa maar wordt nu nog nauwelijks toegepast omdat men denkt dat dit de mensen stimuleert vermogen offshore te verbergen.

Vlakke belasting

Een belastingstelsel waarbij, wanneer het inkomen stijgt, de belastingsom constant blijft in proportie met het totale inkomen. Vergelijk met progressieve belasting.

Witwasserij

Het procédé van geld witwassen van misdadige of illegale activiteiten om het te doen voorkomen als rechtmatig gegenereerd geld.

Woonbelasting

Belastingheffing van inwoners van een territorium op hun wereldwijde inkomen waar het ook opkomt, meestal met een vrijstelling voor overzees betaalde belasting. De bedoeling daarvan is inwoners te ontmoedigen om in landen met lage belastingverplichtingen te investeren door te garanderen dat de inkomstenbelasting geïnd wordt volgens de tarieven van het woonland als die hoger liggen. Vergelijk met bronbelasting en belasting op unitaire basis.

Woonplaats

Voor een particulier is dit de vaste of gewone domicilie; voor alle eenvoud kan men een vermoeden doen gelden op basis van een vuistregel, zoals aanwezigheid in een land gedurende zes maanden of 183 dagen gedurende een belastingjaar. Het is mogelijk om gedomicilieerd te zijn in verschillende landen tegelijk (maar de Verdragen tot het vermijden van dubbele belasting trachten dit te vermijden). Sommige particulieren proberen ook nergens gedomicilieerd te zijn. Voor bedrijven is de domicilie meestal gebaseerd op de vestigingsplaats maar dat kan ook zijn waar het centrale management en de controle gesitueerd zijn, indien die verschillend zou zijn. Bedrijven in belastingparadijzen gevormd door eigenaars die daar geen fiscale woonplaats hebben, worden meestal gedefinieerd als niet-inwoner in het vestigingsland.

Zegelrecht

Een belasting op de waarde van contracten. Meestal geheven op contractuele transacties van aandelen en andere effecten en obligaties en op transacties van grond en eigendom.

EINDNOTA

- i Economic Policy Institute (2004), Rethinking Growth Strategies, EPI Books.
- ii Verenigde Naties (2002), Report of the International Conference on Financing for Development, Monterrey, Mexico, para.64.
- iii IMF, OESO en Wereldbank (2002), Developing the International Dialogue on Taxation a joint proposal
- iv The Guardian (2004), Be fair plea, as tax loopholes targeted, 18 maart.
- v Baker R. & Nordin J. (2004), How dirty money binds the poor, Financial Times, 13 oktober.
- vi US Senate Permanent Sub-Committee on Investigations (2003), The Tax Shelter Industry: the role of accountants lawyers and financial professionals, Washington DC, US Senate.
- vii Houlder, V. (2004), The tax avoidance story as a morality tale, Financial Times, 22 november

FAN (Financieel Actie Netwerk). Omdat een andere fiscaliteit mogelijk is....

Reeds sinds 2000 werken in Vlaanderen en Wallonië 2 netwerken van organisaties aan de strijd tegen het speculatiekapitalisme en tegen de verwoestende gevolgen van de financiële liberalisering.

FAN (Financieel Actie Netwerk) is het Vlaamstalige netwerk ontstaan vanuit het Vlaams Netwerk tegen Financiële Speculatie.

In 2004 bereikten wij ons eerste concrete objectief: de stemming in het federale parlement van een wet die de invoering van een Tobintaks mogelijk moet maken.

Wij pleiten ook voor een meer rechtvaardig en duurzaam fiscaal stelsel. In deze platformtekst vind je in het kort waar wij voor staan en een overzicht van de maatregelen waar wij de volgende jaren werk van willen maken.

- Om de sociale ongelijkheid te verminderen
- Om een duurzame ontwikkeling te realiseren van Noord en Zuid
- Om de publieke goederen en diensten en de sociale zekerheid te financieren

Eisen wij

- Een hervorming van de fiscaliteit op Belgisch en Europees niveau
- De invoering van een doeltreffende internationale fiscaliteit

Met de komst van de financiële globalisering is het vrije verkeer van kapitalen de norm geworden. Volgens dezelfde norm streeft de fiscale politiek er hoofdzakelijk naar investeerders, speculanten en multinationals te bevoordelen, waarbij het uiteindelijke doel is hen toe te laten te investeren waar ze willen, wanneer ze willen en aan de voorwaarden die ze willen. Dit vrije kapitaalverkeer laat dan ook toe dat multinationals en financiële markten de overheden en toezichthouders volledig in hun greep houden. De staten komen zo in een rechtstreekse concurrentiepositie te staan om de fiscaal meest gunstige regimes en de meest kapitaalvriendelijke omgeving te creëren. Bovendien leidt dit tot niet-duurzame investerings- en productiebeslissingen met negatieve sociale en milieugevolgen.

De daaruit voortvloeiende fiscale dumping, die in het bijzonder in het nadeel is van het Zuiden, duwt de financiering van de publieke goederen en diensten in een slachtofferpositie. Dit is een gevolg van een onevenwichtige fiscale politiek, waarbij de grote financiële winsten de dans ontspringen en waarbij er nauwelijks sprake is van belasting op het gebruik van natuurlijke hulpbronnen en milieudegradatie.

Maar het vrije kapitaalverkeer heeft ook geleid tot de ontwikkeling en ongebreidelde groei van zeer speculatieve geldstromen. De volatiliteit van deze geldstromen maken de financiële markten heel labiel, vergroot de sociale onevenwichten en bedreigt echte investeringen. De globalisering en de groeiende winsthonger van de financiële markten heeft de laatste decennia dan ook geleid tot een groot aantal financiële crisissen (de Europese bankcrisis in 1992 en 1993, de Mexico-crisis van 1994, de Zuidoostaziatische crisis van 1997 met haar uitlopers in Rusland en Latijns-Amerika, de recente crisissen in Turkije, Brazilië, Argentinië en Uruguay). Deze financiële debacles sleurden de reële economie mee in hun kielzog en creëerden zo grote sociale crisissen.

Gevolgen

De burgers alsook hun publieke goederen en diensten, zijn het slachtoffer van deze logica, die een wedloop naar winst toelaat, die ongelijkheden schept. De ramspoedige sociale gevolgen van de financiële crisissen hebben duidelijk de grenzen aangetoond van een ontwikkeling die enkel steunt op winst op korte termijn en speculatie.

Verder leidt dit kortetermijndenken er ook toe dat milieukosten zonder meer afgewenteld

worden op de samenleving en op toekomstige generaties, in plaats van door de producenten en investeerders gedragen te worden.

Er heerst op dit moment een zeer onevenwichtige verdeling van de fiscale druk. Zo wordt er zware fiscale druk gelegd op inkomsten uit arbeid, terwijl milieugebruik en inkomsten uit vermogen de dans lijken te ontspringen. Dit fiscale onevenwicht verhoogt logischerwijze ook de kloof tussen rijk en arm, maar ook tussen grote multinationale ondernemingen en KMO's. Bovendien leidt het tot een verregaande milieudegradatie.

Op die manier mislopen de overheden ook een immens bedrag aan potentiële belastingsinkomsten. Inkomsten die wel bruikbaar zijn om te investeren in degelijke openbare diensten, een proper milieu, degelijke sociale voorzieningen, een kwaliteitsvol onderwijs, enz. Bovendien is het huidige fiscale regime te weinig een stimulans voor duurzame economische keuzes.

Maatregelen

Daarom is het belangrijk

- Maatregelen te nemen om de geldstromen terug onder politieke controle te brengen;
- De uitzonderlijke vrijheid van multinationals te beperken, meer bepaald door het afbouwen van allerlei fiscale gunstregimes;
- Het fiscaal beleid hervormen zodat milieu-schadelijk consumptie-, productie-, en investeringsgedrag ontmoedigd wordt en milieuvriendelijk gedrag aangemoedigd wordt.
- Het fiscaal beleid te hervormen naar het model van een rechtvaardige en duurzame fiscaliteit. Dergelijk fiscaal beleid moet minstens aan de volgende vier principes voldoen: gelijke fiscale behandeling, progressieve belastingen, lagere fiscale druk voor kleine inkomens, en een verschuiving van de fiscale druk op arbeid naar kapitaal en milieugebruik.

Om dit te realiseren willen wij op korte termijn werken aan volgende maatregelen:

A. Op Belgisch niveau

Een aantal maatregelen kunnen reeds op dit niveau genomen worden, zonder daarvoor te moeten wachten op de weliswaar noodzakelijke internationale uitbreiding van deze maatregelen op Europees en internationaal niveau.

- **De invoering van een meerwaardebelasting op inkomsten uit vermogenstitels (aandelen, obligaties, opties, ...).** Het tarief van deze belasting zou dalen naargelang de titels langer aangehouden worden. Deze maatregel zou het grote verschil tussen belastingsdruk op arbeid en die op kapitaal verkleinen. Verder moet een dergelijke belasting ook een stimulans zijn voor investeerders om stabiele aandeelhouder te worden en belang te hebben bij langetermijninvesteringen en langetermijnresultaten van ondernemingen.
- **De opheffing van het bankgeheim en het invoeren van een vermogenskadaster,** waarin het bezit staat van genoteerd van het roerend vermogen. Dit o.a. teneinde de strijd te kunnen opvoeren tegen de fiscale ontduiking, verduistering van overheids gelden en corruptie.
- **De vervanging van effecten aan toonder door effecten op naam** als eerste stap in de goede richting.
- **De uitvoering van maatregelen die leiden tot een vergroening van de fiscaliteit:** het verhogen of invoeren van belastingen op milieugebruik en -vervuiling (o.a. energiebelasting), het afschaffen van fiscale vrijstellingen en aftrekposten die leiden tot milieu-schadelijk

gedrag en het invoeren van fiscale stimuli voor milieuvriendelijk consumptie-, productie-, en investeringsgedrag. Aanzetten hiertoe zitten reeds vervat in het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling maar de uitvoering ervan laat op zich wachten.

B. Op Europees en internationaal niveau

- **Het heffen van een Tobintaks (type Spahn).** Deze tweetrapsbelasting op internationale munttransacties zou in de eerste plaats financiële crisissen kunnen voorkomen, en in de tweede plaats ook de nodige opbrengsten kunnen genereren voor ontwikkelingsdoelinden.
- **Het ontmantelen van fiscale paradijzen,** inbegrepen deze op het grondgebied van de Europese Unie. Fiscale paradijzen zijn immers vluchthavens zijn voor witwassen van geld afkomstig uit misdaad, corruptie en fiscale fraude. Zij zijn bovendien vrijplaatsen waar hoge winsten kunnen gevrijwaard worden van belastingscontrole en –heffing. Ook spelen zij een belangrijke rol in het ontvluchten van financiële crisissen, die op deze manier nog verergerd worden.
- **De ontmanteling van fiscale gunstregimes** voor multinationals zoals bijvoorbeeld de Belgische coördinatiecentra.
- **De clearinginstellingen (Euroclear en Clearstream) en de ‘société de routage’ SWIFT onder democratische controle van een overheidsinstelling brengen.** Het gebrek aan controle op deze instellingen en de ondoorzichtigheid van internationale geldtransacties maakt hen immers tot efficiënte hulpmiddelen voor de financiële criminaliteit.
- Het harmoniseren van de belastingsbasis en de belastingstarieven van de vennootschapsbelasting op een voldoende hoog niveau (geen harmonisering naar beneden toe), in eerste instantie op Europees niveau, maar later ook op wereldniveau.
- De creatie van een internationale organisatie die de fiscale regimes van ondernemingen bestudeert en vergelijkt.
- **Een ambitieuze energiefiscaliteit op Europees niveau.** Het kader hiervoor dient zo snel mogelijk vastgelegd te worden door de energiebelasting te harmoniseren. Hiervoor dient de Europese ontwerp-richtlijn voor de harmonisering van de energiebelasting goedgekeurd te worden. Om hierin vooruitgang te boeken is het ook nodig dat de unanimitetsvereiste in de ECOFIN-Raad ten aanzien van fiscaliteit wordt afgeschaft. Herziening van de BTW-richtlijn zodat een groene BTW-differentiatie mogelijk wordt.

Deze maatregelen moeten gepaard gaan met een grondige hertekening van het internationale financiële systeem, dat moet gesteund zijn op een grotere transparantie en een democratisering van de internationale financiële instellingen.

De leden van FAN zijn: ABVV, ACV, Attac Vlaanderen, BBL, Broederlijk Delen, KWB, Netwerk Vlaanderen, Oxfam Solidariteit, VODO en 11.11.11.

Belastingparadijzen veroorzaken armoede”

ASSOCIATION FOR ACCOUNTANCY & BUSINESS AFFAIRS

De rol die belastingparadijzen spelen in het aanmoedigen en profiteren van belastingontwijking, belastingontduiking en kapitaalvlucht van ontwikkelde naar ontwikkelingslanden is een gigantisch groot schandaal.

De één procent van de wereldbevolking die meer dan 57 procent van de totale mondiale rijkdom bezit, maakt gebruik van deze paradijzen om belasting te ontvluchten. De ware omvang van belastinggelden die jaarlijks verloren gaan voor overheden over de hele wereld – zo’n 255 miljard dollar – valt gewoon niet te vatten. Deze som zou meer dan alleen het financiële gat dichten voor de realisatie van een van de millenium-ontwikkelingsdoelstellingen: het halveren van de armoede in de wereld in 2015.

Tegelijk profiteren transnationale bedrijven van alle internationale mogelijkheden om belastingen te ontwijken, om hun winst nog op te drijven en een schadelijk voordeel te winnen ten nadele van de lokale concurrenten. Deze bedrijven gebruiken ook hun macht om druk uit te oefenen op overheden, voornamelijk in ontwikkelingslanden, om de belastingtarieven te verlagen en belastingpremies te voorzien om investeringen aan te trekken. Dit is uitgedomd in een verschuiving van de belastinggrens voor arbeiders en huishoudens met lage inkomens en heeft de overheden verplicht op een schadelijke manier te snoeien in openbare diensten.

“Pak ons dan, als je kan” is verplichte literatuur voor al wie wil begrijpen wat de rol is van de belastingparadijzen in de globale economie, en hoe de daarin heimelijk ingebedde industrie van de belastingontwijking werkt. Via een -hopelijk- toegankelijke, maar rigoureuze benadering, biedt dit boek een gids aan voor de taal van het internationaal belastingbeleid en toont aan hoe professionals profiteren van grove belastingpraktijken. Het benadrukt ook de talrijke beleidstekorten die de schaduw economie van belastingparadijzen hebben bevorderd, en biedt een reeks praktische oplossingen aan voor deze globale crisis.

